На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 95 (4244)

1 снежня 2017 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

БЕЗ РУЖОВЫХ АКУЛЯРАЎ

Аляксандр КЛАСКОЎСКІ,
спецыяльна для “Народнай Волі”

«Справа патрыётаў»: хто адкажа за лухту?

Ну вось, што і патрабавалася давесці. “Справа патрыётаў” (або справа “Белага легіёна”) аказалася поўнай лухтой, ці, як цяпер модна казаць, фэйкам. Прычым, без перавелічэння, гэта фэйк года.

Пра спыненне справы абвясціў 30 лістапада кіраўнік Следчага камітэта **Іван Наскевіч**. Прыкметы таго, што ўлады наважыліся спусціць гучную справу на тармазах, былі заўважныя яшчэ ўлетку. Тады адпаведныя тэчкі перадалі з КДБ у Следчы камітэт, а фігурантаў (напачатку ўзялі аж 35 чалавек) сталі пакрысе цішком выпускаць з-за кратаў.

Прычым апошніх выпусцілі акурат перад ліпеньскай сесіяй Парламенцкай асамблеі АБСЕ ў Мінску. Улады відавочна не хацелі даваць дадатковыя падставы для крытыкі розным зубастым заходнім дзеячам, што з’язджаліся да нас на важнае мерапрыемства. Так што фігурантаў справы ад горшага лёсу ўратавала, у прыватнасці, зацікаўленасць беларускага кіраўніцтва і далей гуляць на еўрапейскім вектары. Так што тут меў месца халодны разлік, а не прыступ гуманізму.

Ну і, потым, пратэсты “дармаедаў” былі ўжо задушаны. Галоўная ж задача фэйкавай справы палягала ў тым, каб напалохаць завадатараў, актывістаў гэтых пратэстаў, а таксама і масу абывацеляў. Тым, хто заклікаў выходзіць на вуліцы, паказалі, што па іх турма плача. А масе простых грамадзян ударылі па мазгах грымучай прапагандысцкай сумессю. У гэтым фэнтэзі фігуравалі і прарыў джыпа са зброяй праз мяжу з боку Украіны, і сховы з арматурай для забурэнняў, і таямнічая фрау А. з Берліна, якая нібыта і выкрыла зласнесныя планы дэструктыўных элементаў, што набраліся майданнага духу.

Спецслужбы і прапаганда, працуючы ў адной запрэжцы, эксплуатавалі засцярогі беларусаў, каб у нас не адбылося такіх трагічных, крывавых падзей, як ва Украіне. Стаўка была зроблена на дыскрэдытацыю самой ідэі вулічнай барацьбы супраць палітыкі ўлад.

Тыя страшылкі, растыражаваныя дзяржаўнымі медыямі, апрыёры парушалі прэзумпцыю невінаватасці. Сёння ж высвятляецца, што дзяржаўныя СМІ з падачы “органаў” распаўсюджвалі проста хлусню і паклёпы. Але ці адкажа хтосьці за брудныя пасквілі? Пытанне рытарычнае. І справа не ў тым, што аўтары падобных вырабаў хаваюцца за шырмай ананімнасці, а ў тым, што сістэма сваіх не здае.

Спецслужбы ж аказаліся ў ролі таго казачнага пастушка, што раз за разам крычаў “Ваўкі! Ваўкі!”, між тым як драпежнікаў не было. Вось цяпер грымнуў шпіёнскі скандал з затрыманнем грамадзяніна Украіны. Хто ведае, можа, у гэтым выпадку акурат і няма дыму без агню, але ці шмат веры заявам беларускага КДБ пасля такіх эпічных фэйлаў, як справа “Белага легіёна”?

“*Мы мяркуем, што ў гэтай справе пастаўлена кропка*”, – заявіў сёння кіраўнік Следчага камітэта.

Кропка кропкай, аднак просяцца пытальнікі. І самае вялікае пытанне: а ці апошняя гэта сфабрыкаваная справа? Раз за разам мы бачым, што як толькі ўладзе прыпякае, у ход ідзе падобны інструментарый, белымі ніткамі шыюцца відавочна палітычныя абвінавачанні, некага абіраюць на ролю ворагаў народа.

Адно што ў параўнанні з 1937 годам наша рэчаіснасць усё ж гуманізавалася. Тады лёс ахвяр быў фатальны, сёння ж, як бачым, магчымы варыянты. Грамадства стала іншае. Потым, адрозна ад сталінскага СССР, Беларусь – не надта вялікая і не надта магутная краіна ў цэнтры Еўропы, між полюсамі сілы. Рэжым зацікаўлены ў заходніх грашах і тэхналогіях, таму змушаны ўсё ж улічваць думку еўрапейскіх дэмакратый, ЗША і не перагінаць з брутальнасцю.

Звыш таго, у эпоху постпраўды ўладам найважней стварыць медыйны эфект, забяспечыць патрэбнае ўздзеянне на псіхалогію масы ў патрэбны момант (у нашым выпадку – збіць пратэстныя настроі, падвесці базу пад брутальны разгон Дня Волі, рэпрэсіі супраць апазіцыі). А потым – ну мы ж не звяры якія! – фігурантаў высмактанай з пальца справы можна цішком выпусціць. Хай, маўляў, яшчэ радуюцца, што так абышлося.

Карацей, гэтакі сталінізм-лайт. Гісторыя паўтараецца ў выглядзе фарсу. Фрау А. з Берліна застанецца ў выглядзе мема, як і здохлыя пацукі (каторымі апазіцыя нібыта мелася атруціць вадаправод), прыдуманыя спецслужбамі перад Плошчай-2006.

Смех смехам, але такія фэйкі і сфабрыкаваныя справы азначаюць, што ў нас пакуль не пахне прававой дзяржавай. Што службы ўлады разбэшчаныя свабодай рук. Што любога могуць зрабіць вінаватым ні за што. Утаптаць у бруд, выставіць пудзілам, знішчыць бізнес, кар’еру, рэпутацыю. І тыя, хто гэта робіць, адчуваюць поўную беспакаранасць, бо сістэма сваіх не здае.

СМОТРИТЕ, КТО УШЕЛ

«Создать такую систему мог только самостоятельный, независимый в суждениях и поступках человек»

Бессменный директор Республиканского института контроля знаний (РИКЗ) ***Николай Феськов*** *покинул свой пост по соглашению сторон.*

Институт контроля знаний занимается подготовкой и проведением централизованного тестирования.

С чем может быть связана эта отставка? Феськов руководил РИКЗ 15 лет, знал все тонкости своей работы. Известный в стране репетитор **Евгений Ливянт** не исключает, что в скором времени изменится механизм поступления в вузы.

– *По сути, система ЦТ, которую организует Республиканский институт контроля знаний, – это, на мой взгляд, единственный работающий механизм в нашей системе образования, причем этот механизм постоянно регулировался и улучшался, пусть и не так быстро, как хотелось,* – считает Евгений Ливянт. – *Но удивительным является тот факт, что он вообще существовал и хорошо работал. Именно благодаря Николаю Феськову вступительные экзамены в вузы принципиально отличаются от всех остальных видов экзаменов для школьников. И я очень боюсь, что теперь этих отличий не будет. Кроме этого, Министерство образования задумало скороспелую и непродуманную трансформацию системы вступительных экзаменов, а значит, стоит ждать серьезных системных сбоев в организации вступительной кампании уже в 2018 году.*

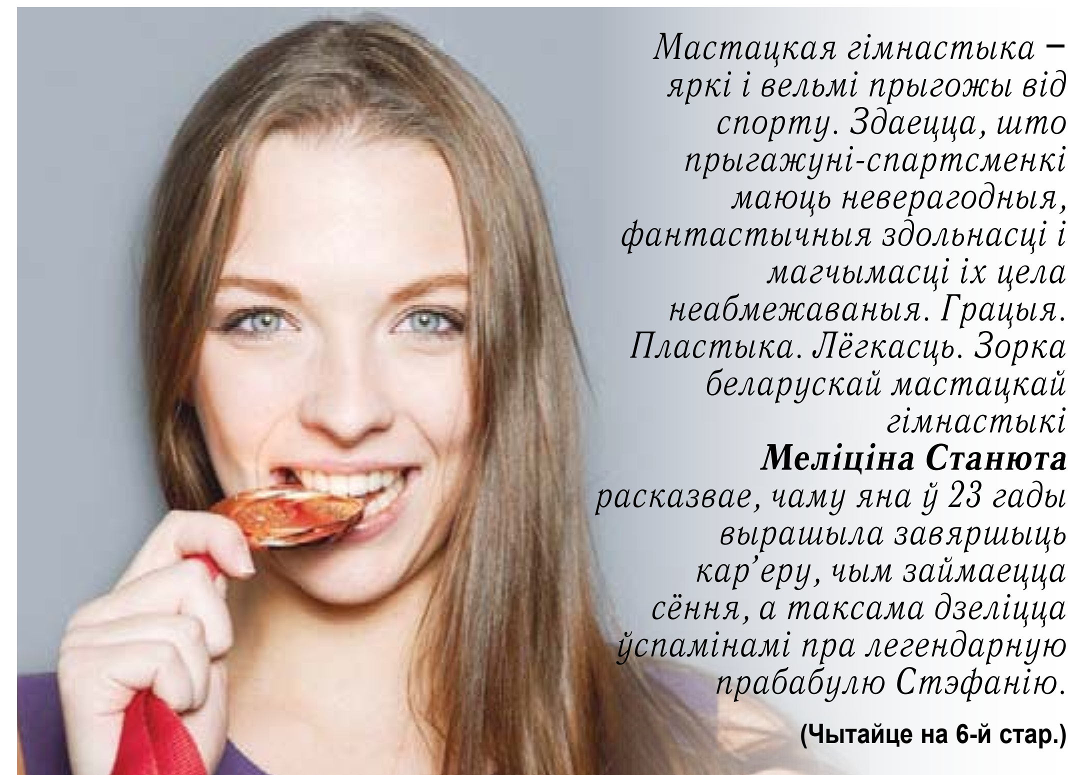
По мнению Ливянта, создать такую систему вступительных экзаменов «мог только сильный, самостоятельный, независимый в суждениях и поступках человек».

– *К сожалению, в системе образования катастрофически не хватает руководителей, которые могут сказать «Нет, нельзя!»*, – убежден репетитор. – *Нельзя за короткий срок создать нормальный учебник или поменять школьную программу, нельзя непродуманно менять время начало уроков, нельзя по любым поводам снимать учеников с занятий, нельзя менять систему ЦТ, когда учебный год уже начался....*

Стоит отметить, что Николаю Феськову 71 год.

Мария ЭЙСМОНТ.

ПЕРСОНА

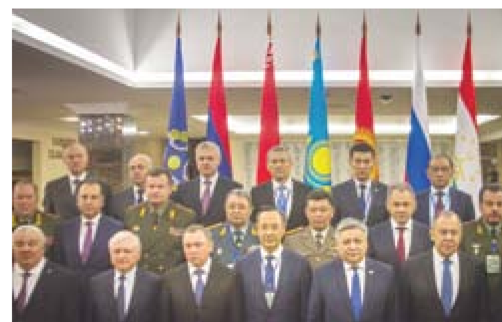

Мастацкая гімнастыка – яркі і вельмі прыгожы від спорту. Здаецца, што прыгажуні-спартсменкі маюць неверагодныя, фантастычныя здольнасці і магчымасці іх цела неабмежаваныя. Грацыя. Пластыка. Лёгкасць. Зорка беларускай мастацкай гімнастыкі ***Меліціна Станюта*** *расказвае, чаму яна ў 23 гады вырашыла завяршыць кар’еру, чым займаецца сёння, а таксама дзеліцца ўспамінамі пра легендарную прабабулю Стэфанію.*

(Чытайце на 6-й стар.)

ПОСТФАКТУМ

Візіт Нурсултана Назарбаева: пачатак новага супрацоўніцтва Беларусі з Казахстанам?

* * *

Сумеснае пасяджэнне ў Мінску саветаў міністраў абароны і замежных спраў і Камітэта сакратароў саветаў бяспекі АКДБ: ці ўмацуецца калектыўная бяспека і хто ёй пагражае?

СКАЗАНА!

Міхаіл РУСЫ, віцэ-прэм’ер:

«Рэнтабельнасць малака ў лепшых сельгасарганізацыях Беларусі параўнальна з нафтавым бізнесам»

Так выказаўся ўчора намеснік кіраўніка ўрада падчас сумеснага пасяджэння абедзвюх палат Нацыянальнага сходу. Ён адзначыў, што мадэрнізацыя малакаперапрацоўчай галіны дазволіла размясціць больш за 60% ад агульнага пагалоўя малочных кароў на высокатэхналагічных фермах, забяспечыўшы выхад на рэнтабельную вытворчасць і высокую якасць малака. Рэнтабельнасць вытворчасці малака ў 2016 годзе склала ў цэлым па краіне больш за 14%, а ў лепшых гаспадарках – 35–50%, удакладніў Русы.

«Гэта падобна да нафтавага бізнесу. Малако – гэта наша валюта», – заявіў чыноўнік.

РАЗВІТАННЕ

Бывай, Іван Пятровіч!

У апошні год яго здароўе моцна пахіснулася. Але не было дня, каб **Іван Пятровіч Макаловіч** не завітаў у рэдакцыю. Незаўважна заходзіў у вялікую залу, дзе месцяцца амаль усе супрацоўнікі, і гэтак жа незаўважна працаваў, прапаноўваючы самыя розныя матэрыялы.

Яго багаты жыццёвы вопыт дазваляў нестандартна глядзець на самыя розныя падзеі, глыбока аналізаваць факты, заўважаць тое, чым трэба даражыць кожны дзень. Яго шлях – ад шараговага калгасніка, ад салдата, ад студэнта да кіраўніка высокага ўзроўню. Пасля ўніверсітэта працаваў у абласной газеце “Мінская праўда” , затым у “Звяздзе”, дзе быў загадчыкам аддзела, намеснікам рэдактара і галоўным рэдактарам. Два гады кіраваў Дзяржаўным камітэтам БССР па друку.

Іван Пятровіч Макаловіч усёй душой успрыняў Незалежнасць Беларусі, ён не толькі марыў пра росквіт краіны, адраджэнне яе самабытнай культуры, гісторыі, але і шмат зрабіў для гэтага, працуючы з 1990 года спачатку намеснікам рэдактара ў парламенцкай “Народнай газеце”, а затым, з 1995 года, намеснікам галоўнага рэдактара газеты “Народная Воля”.

Здаецца, толькі ўчора Іван Пятровіч патэлефанаваў з дому і ціхім голасам, без скаргі на здароўе сказаў: “Беражыце “Народную Волю”!”. Мы, супрацоўнікі рэдакцыі, зразумелі гэтыя яго словы як запавет. 29 лістапада на 78-м годзе яго сэрца спынілася.

Нельга не сказаць: вялікі дзякуй, Вам, Іван Пятровіч, за самаадданую працу на карысць Айчыны, на карысць “Народнай Волі”! Будзем заўжды помніць Вашу сціпласць, шчырасць, Вашу дабрыню і будзем усё рабіць для таго, каб зберагчы “Народную Волю”.

Няхай стане пухам для Вас родная зямля!

Калектыў рэдакцыі газеты “Народная Воля”.

Мы, народавольцы, выказваем глыбокае спачуванне Людміле Андрэеўне Макаловіч, сынам Ігару і Уладзіміру ў сувязі са смерцю мужа і бацькі.

ПРЯМАЯ РЕЧЬ

Анатолий МИХАЙЛОВ,
академик, основатель и президент ЕГУ:

«13 с половиной лет я не был в Беларуси»

Европейский гуманитарный университет переживает сегодня нелегкие времена. Вуз снова ищет нового ректора, объявлен конкурс.

Почти три года – после отставки с поста ректора – основатель ЕГУ Анатолий Михайлов не давал никаких комментариев по поводу того, что происходит в университете. «Я и сегодня не всегда снимаю трубку мобильного телефона, когда высвечивается белорусский номер, – честно признается Анатолий Арсеньевич. – Слишком много грязи вылито на меня…»

– Но звонить с родины могут разные люди, и ваши сторонники в том числе… Хоть раз с того момента, как белорусские власти закрыли ЕГУ, вы приезжали в Беларусь?

– Никогда. 13 с половиной лет, с апреля 2004 года, я не был в Беларуси.

– Чего-то опасаетесь? Недавно сторонник и правая рука Зенона Позьняка Сергей Наумчик посетил Беларусь после 20 лет политэмиграции, и никто его тут не задерживал, его безопасности никто не угрожал…

– Дело не в этом…

Еще в 1990-е годы один из ведущих белорусских оппозиционеров говорил, что Михайлов – враг белорусского народа, пусть он уезжает из Беларуси. Власти потом этому посодействовали. Я оказался чужим для Беларуси. Вытеснили…. Первое время было нелегко, непривычно. Я вырос в Минске, все там родное, знакомое. Но сегодня меня там никто не ждет. Приеду я в Минск и что?

(Окончание на 2-й стр.)

ПРЯМАЯ РЕЧЬ

«13 с половиной лет я не был в Беларуси»

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

– Допустим, делать вам тут нечего, видеть никого не хотите. Но в Минске у вас осталась недвижимость. Простите за обывательский вопрос: квартиру не продали? Такие слухи периодически возникают…

– Я о себе столько слухов слышал, столько узнавал нового… Я устал от подобных разговоров. Каждый должен заниматься своим делом, а не оглядываться вокруг. Комментировать других у меня нет времени. А кому останется моя квартира? Грядущим поколениям, наверное…

– Анатолий Арсеньевич, а как вы оцениваете то, что сегодня происходит в ЕГУ? Спекуляций по этому поводу много….

– Откровенно говоря, я этого не ожидал. Мы, наверное, недооценивали, что та помощь, которую оказывали нам, нашему существованию, не является чем-то само собой разумеющимся. Помощь, в общем-то, развращает… У каждого из нас есть свой собственный крест, который надо нести по жизни. А когда кто-то помогает нести этот крест, наши мышцы ослабевают, и нам уже кажется, что другие обязаны нам помогать…

– Вы сейчас говорите о ситуации в ЕГУ?

– Я сейчас говорю о человеческой жизни вообще и о нашей ситуации, о ситуации в Беларуси.

– Нет опасения, что университет может закрыться?

– ЕГУ всегда был на волоске… Но боюсь, что сегодня это не напрасная тревога. Грустно это все…

В ТЕМУ

«ЕГУ продолжает существовать сегодня»

На недавних торжествах по случаю юбилея ЕГУ Анатолий Михайлов был более оптимистичен.

Как известно, в этом году ЕГУ отметил свое 25-летие. Университет был создан в 1992 году, долгое время наравне с БГУ считался лучшим университетом Беларуси. Однако в 2004 году ЕГУ лишился арендных площадей и был вынужден закрыться. Спустя год университет заработал в Вильнюсе, это стало возможным благодаря поддержке Литвы и Европейского Союза. Сегодня ЕГУ считается литовским вузом, но при этом имеет статус белорусского университета в изгнании. Большинство студентов университета – граждане Беларуси. Одно из главных преимуществ ЕГУ перед белорусскими вузами то, что в рамках образовательных обменов студенты ЕГУ имеют возможность поехать учиться в любой престижный университет Европы.

Последние годы ЕГУ часто упоминается в связи со скандалами. В разные годы из ЕГУ были уволены проректор **Владимир Дунаев**, глава Сената **Павел Терешкович**. В 2014 году Анатолий Михайлов оставил пост ректора – после того, как университет покинула целая группа преподавателей. Но, пожалуй, самый громкий скандал разразился в связи с назначением в апреле 2015 года на должность ректора ЕГУ гражданина США **Дэвида Поллика**, который не владел ни белорусским, ни русским языками. Особенно критиковало университет за этот шаг белорусское гражданское общество. Накануне назначения 37 общественных и культурных деятелей Беларуси, в том числе и нобелевский лауреат **Светлана Алексиевич**, призвали избрать ректором ЕГУ гражданина Беларуси. В 2016 году Поллик покинул свой пост – этого потребовал Сенат ЕГУ для *«восстановления репутации и институциональной стабильности»* университета. Позже в СМИ появилась статья-разоблачение, что якобы дом в Колорадо стоимостью почти 2 млн долларов Поллик приобрел за деньги, которые выделялись на развитие ЕГУ. Университет тут же опроверг эту информацию, заявив, что автор статьи – отчисленный студент ЕГУ, а участок и дом Поллик приобрел еще до работы в ЕГУ.

Сейчас обязанности ректора университета исполняет **Йорген Йоргенсен**, до прихода в ЕГУ он занимал должность директора администрации Оркусского университета, второго по величине университета Дании.

Стоит отметить, что свое 25-летие ЕГУ отметил в новом учебном корпусе в историческом центре Вильнюса. Здание бывшего Августинского монастыря университет получил в подарок решением правительства Литвы. На торжественном мероприятии по случаю юбилея ЕГУ, которое состоялось 17 ноября в Вильнюсе, Анатолий Михайлов был более оптимистичен: *«25 лет назад, когда мы открывали ЕГУ, мы были уверены, что наша работа и наша миссия будут содействовать повышению качества высшего образования и демократизации белорусского общества. Однако посттоталитарная реальность, в условиях которой существовал ЕГУ, была не готова к переменам. И тем не менее ЕГУ продолжает существовать сегодня, что говорит о жизнеспособности и важности нашей миссии»*.

Марыя ЭЙСМОНТ.

НЕ ПРАПУСЦІЦЕ!

Пінігін ставіць «Рэвізора»

27 і 28 студзеня наступнага года на сцэне Купалаўскага тэатра – прэм'ера спектакля "Рэвізор" паводле п'есы Мікалая Гогаля.

Рэжысёр-пастаноўшчык – мастацкі кіраўнік тэатра **Мікалай Пінігін**, сцэнаграфія і касцюмы вядомага літоўскага сцэнографа **Марыюса Яцоўскіса**. Два гады таму ён рабіў дэкарацыі і касцюмы да спектакля «Чайка» ў пастаноўцы Пінігіна, а да гэтага сцэнограф удзельнічаў у стварэнні спектакля «Дзяды» ў «Тэатры Ч».

Сюжэт усім добра вядомы, не раз п'еса ставілася ў розных тэатрах рознымі рэжысёрамі. Але адмыслова для гэтай пастаноўкі ствараўся новы пераклад, які нікога не пакіне абыякавым.

У спектаклі заняты першыя артысты Купалаўскага: **Віктар Манаеў, Зоя Белахвосцік, Раман Падаляка, Аляксандр Паўлаў, Ігар Дзянісаў, Ігар Сігоў, Павел Харланчук-Южакоў, Алена Сідарава** і іншыя.

Квіткі ўжо ёсць на сайце і ў касах тэатра.

Таксама на Камернай сцэне Купалаўскага плануецца прэм'ера спектакля «Зямля Эльзы» паводле п'есы Яраславы Пуліновіч. Рэжысёр-пастаноўшчык – **Алена Ганум**. На сцэне – **Зінаіда Зубкова, Наталля Качаткова, Мікалай Кірычэнка, Тамара Міронава, Тамара Нікалаева-Апіёк, Марта Голубева** і іншыя.

Вера ВІР.

ЖЫЦЦЁ ЯК ЯНО ЁСЦЬ

ЭЛЕКТРОННЫ ПРАГРЭС і канфлікты ў садовых таварыствах

(Працяг. Пачатак у №94.)

Да апошняга часу ўсе дамкі садовых таварыстваў – катэджаў у мінулым стагоддзі яшчэ не будавалі – былі абсталяваны механічнымі аднафазнымі індукцыйнымі лічыльнікамі ("з калёсікам у акенцы"). Быў устаноўлены так званы міжпаверачны інтэрвал дзяржаўнага кантролю, роўны 8–10 гадам. Уласнік (або асоба таварыства па даверанасці) здаваў прыбор на кантроль у рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Мінскэнерга". Узамен здадзенага прыбора кліенту давалі ўжываны, але цалкам прыгодны для эксплуатацыі на азначаны тэрмін. Заказ-нарад майстэрні і банкаўская квітанцыя аб аплаце паслугі былі легітымнай гарантыяй. Упаўнаважаная асоба таварыства, звычайна электрык або сам старшыня, у дадатак да пломбы майстэрні ставілі сваю. Яны мелі на гэта права, бо, як і сёння, садовае таварыства як юрыдычная асоба мела статус энергазабеспячальнай арганізацыі. Агульная плата па лічыльніку адбывалася згодна з дзяржаўнымі тарыфамі. Дадзеныя кантролю заносіліся ў журнал бухгалтара.

На сённяшні дзень у Беларусі пакуль індукцыйных лічыльнікаў эксплуатуецца значна больш, чым электронных. Паводле статыстыкі 2012 года, іх было 85%. Свежых афіцыйных дадзеных на гэты конт знайсці не ўдалося. Паводле меркавання спецыялістаў, сумарныя тэхнічныя страты на трансфарматары, лініях і гаспадарцы спажыўца могуць складаць у нас да 15–20%. Такія ж лічбы фіксуюцца, напрыклад, ва Украіне і Расіі. Для параўнання: у ФРГ страты складаюць 4–7%. Паводле статыстыкі 2012 года, з 42 мільёнаў электралічыльнікаў, што прымяняюцца ў прыватных забудовах, індукцыйныя складаюць 95%. Паверачны інтэрвал – 16 гадоў, агульны рэсурс – 40 гадоў. У 2020 годзе ў прыватных дамах, якія спажываюць больш за 6000 кВт·ч у год і выкарыстоўваюць шматтарыфны дыстанцыйны ўлік, павінны быць усталяваны электронныя ("інтэлігентныя") лічыльнікі.

Пра вулічныя электронныя лічыльнікі ў садовых таварыствах пачулі ў апошнія гады, калі тыя, якія знаходзяцца паблізу гарадоў, пачалі забудоўвацца катэджамі і калі выйшла пастанова РУП "Мінскэнерга" і "Энергазбыт" ад 21 ліпеня 2010 г. "Тэхнічныя патрабаванні да ўліковага разліку электраэнергіі". Згодна з гэтым дакументам, на новабудоўлях, у тым ліку і пры ўзвядзенні жылых дамоў, уключаючы рэканструкцыю і капітальны рамонт, у праектнай дакументацыі павінна быць прадугледжана ўсталяванне марозаўстойлівых электронных лічыльнікаў электраэнергіі па-за домам (на мяжы балансавай тэрыторыі) у асобнай вільгацеўстойлівай металічнай скрынцы. У пастанове ўказвалася на дапушчальнасць мантажу скрынкі на апорах электраперадач, ад якіх ідзе энергазабеспячэнне жылых дамоў. З пэўных прычын, пра якія скажу далей, інфармацыя пра гэтую навацыю распаўсюдзілася ў выглядзе як бы абавязковага патрабавання дзяржавы і да старых драўляных пабудоў.

Ажыятаж вакол электронных вынасных лічыльнікаў пачаў падаграваца дзікім рынкам тавараў і паслуг, СМІ, вытворцамі, страхавымі кампаніямі. Асабліва гэтаму спрыяе адсутнасць сапраўднай мяжы з Расіяй і магчымасць праводзіць аплату праз небанкаўскія разліковыя арганізацыі кшталту нашай АРІП (па-руску – ЕРИП, единое расчетное и информационное пространство). "Ліберальны" расійскі рынак электраабсталявання пачаў пашыраць свой уплыў праз неафіцыйнае і афіцыйнае бязмежжа. Так, акрамя Фаніпальскага завода электравымяральных прыбораў, філіяла Стаўрапальскага канцэрна, у нашых абласных гарадах пачалі атабарвацца не вельмі празрыстыя арганізацыі з расійскага канцэрна-гіганта "Электротехнические заводы". Праз інтэрнэт і небанкаўскія разліковыя арганізацыі рынкі краін СНД, у тым ліку і беларускі, завальваюцца сумнiўнай прадукцыяй са Стаўрапаля, Масквы, Казані, Чэхава (Маскоўская вобласць), Падольска… Паводле інфармацыі "гарачай лініі" "Мосэнерго" (звесткі з інтэрнэту), зараз ідзе суд над былымі ўладальнікамі падпольных цэхаў у Маскве, Падольску і Чэхаве, якія пад выглядам кантрольна-вымяральных прыбораў ААТ "МЗЭП", ААТ "ЛЭМЗ", НПК "ИНКОТЕКС" ("Меркурий") і стаўрапальскага канцэрна "Энергомера" пастаўлялі праз небанкаўскія разліковыя цэнтры кантрафактныя апараты на ўсю тэрыторыю блізкага замежжа.

Гаварыць пра канчатковы вывад з эксплуатацыі індукцыйных лічыльнікаў спажытай электраэнергіі як пра патрабаванне дзяржавы, што часам робяць некаторыя невялікія начальнікі ды дзялкі, пэўна, не будзе слушным. У нас дагэтуль рэспубліканскія дзяржаўныя прадпрыемствы індукцыйныя лічыльнікі выпускаюць, фіксуюць у дзяржрэестрах, існуюць дзяржаўныя майстэрні РУП "Мінскэнерга". Два гады запар, напрыклад, індукцыйныя лічыльнікі Брэсцкага электрамеханічнага завода (адзел "Ізмерон") былі прызнаны лепшымі ў сваёй класіфікацыйнай групе. Бязумоўнай вартасцю індукцыйных апаратаў, паводле думкі практычных экспертаў, з'яўляюцца іх даўгавечнасць у параўнанні з электроннымі, большая абароненасць ад камутацыйных і навальнічных перападаў вальтажу, наяўнасць дзяржаўных сэрвісных цэнтраў. Яны больш прыстасаваны для эксплуатацыі ў сельскай мясцовасці.

Замест таго каб распальваць жарсці пра крадзеж электраэнергіі і даўгі перад "Энергазбытам" ды прапагандаваць электронныя лічыльнікі на слупах як панацэю, варта грунтоўна разабрацца з тэхнічнымі прычынамі страт. Трэба мець у штаце кваліфікаванага электрыка, які меў бы інфармацыю аб прыборах уліку і стане электрагаспадаркі на кожным участку ды эфектыўна ўлагоджваў бы разлікі са спецыялістамі "Энергазбыту", на балансе якога, як правіла, знаходзіцца трансфарматар, звязаны з прыборам групавога ўліку. Што можа скрасці 70-гадовая пенсіянерка, якая не можа адрозніць "фазу" ад "нуля" і праводзіць на дачы 30–40 дзён за год?

Магчыма, наспела патрэба ўносіць змены ў статуты садовых таварыстваў, каб страты і даўгі пакрываліся не "субсідыярна" ўсімі іх членамі, а з улікам колькасці спажытых кілават-гадзін. На тую ж пенсіянерку, якая бывае эпізадычна ў сваім дамку і траціць вясною і летам у месяц 25–30 кВт·г, а ў халодную пару года сядзіць у горадзе, прыпадае нязначная доля дадатковых тэхнічных страт на трансфарматары і на лініях у параўнанні з дзядзькам, што жыве круглы год у катэджы, мае лазню з праточным бойлерам, уласную свідравіну і да т.п.

Вывучаючы праблему, я, паміж іншым, меў працяглую тэлефонную кансультацыю ў начальніка ўпраўлення збыту электраэнергіі РУП "Мінскэнерга" **Віктара Віктаравіча Жыткевіча**. *"Паверанныя індукцыйныя лічыльнікі з вытрыманым інтэрвалам кантролю ў дзяржаўных майстэрнях РУП "Мінскэнерга" – легітымныя. Жорсткія патрабаванні ўсталёўваць вулічныя электронныя лічыльнікі датычацца перш за ўсё капітальных новабудоўляў, для якіх патрабуюцца стандартныя праекты"*. Менавіта так выказаўся сп.Жыткевіч. У інтэрнэце, дарэчы, можна прачытаць ягоныя публічныя выступленні на раённых канферэнцыях пра тое, сярод каго і якімі спосабамі можна лавіць "электрычных" зладзеяў. Галоўнае – праводзіць рэгулярнае назіранне (мець так званы "электрычны пашпарт гаспадаркі") і заносіць факты ў "журнал падзей".

З уласнага досведу: жарсці ў СТ «Бярозка-Мотавела»

Як член садовага таварыства "Бярозка-Мотавела" (в.Падгор'е на мяжы з Ратамкай, што пад Мінскам) з больш як 20-гадовым стажам, я сам сутыкнуўся з незразумелым імпэтам цяперашняга старшыні праўлення замяніць усе індукцыйныя лічыльнікі на электронныя і вынесці іх на слупы электраперадач на ўсіх 110 участках да канца 2017 года. Матывацыя старшыні: індукцыйныя лічыльнікі ў памяшканнях круцяцца на карысць гаспадароў, гаспадары крадуць энергію. Наш старшыня, **Мікалай Андрэевіч Раменчык**, працуе стала ў дзяржаўнай арганізацыі "Зелянбуд" Заводскага раёна г.Мінска на пасадзе энергетыка.

Чаму раптам "прыбор групавога ўліку" таварыства пачаў паказваць значна больш, чым сумарны вынік паказчыкаў з усіх участкаў? Раней жа такога значнага разыходжання не было. У нашым садовым таварыстве два гады таму паставілі новыя слупы электраперадач і высакаякасныя ізаляваныя лініі, сабраўшы з кожнай сядзібы па 400 у.а., але паводле балансу паміж прададзенай "Энергазбытам" энергіі і спажытай усімі 110 ўласнікамі ў 2017 г. кожны з нас застаўся вінаваты па 30 рублёў "субсідыярнага" доўгу.

Старшынёўская акцыя па мадэрнізацыі электрычнай гаспадаркі разгортвалася як дэтэктыўная гісторыя. У пратакол гутарак на сходах 2016 года пра пагрозы замены ўсталявання лічыльнікаў спажытай электраэнергіі 25 ліпеня 2017 г. была спроба правесці гэтае рашэнне праз агульны сход. Аднак не сабраўся кворум, і ніякага галасавання не было. Але ў канцы жніўня 2017 г. на афіцыйнай дошцы аб'яў з'явіўся тэкст: **«*Согласно решения правления и общего собрания СТ "Березка-Мотовело" принято решение вынести электросчетчики на опоры электропередач до 31 декабря 2017 г. В противном случае будет отключаться электроэнергия. По вопросам монтажа обращаться по тел. 29-263-30-26, Антон*»**. (Гэты тэкст людзі фатаграфавалі на мабільнікі.) Натуральна, народ узрушыўся, бо такога рашэння ніхто не прымаў.

Чарговы сход сабраўся 2 верасня, аднак ізноў безвынікова. Абураныя людзі проста не прыйшлі на сход. Тады старшыня пачаў сам, без удзелу членаў праўлення, бегаць па ўчастках: спрабаваў сабраць подпісы за ўстаноўку лічыльніка на слупах, фактычна, гаворачы юрыдычнай мовай, рабіў спробу "правесці завочнае галасаванне шляхам збору подпісаў", дарэчы, пацвярджаючы гэтым, што аб'ява пра нібыта прынятае рашэнне была падлогам. Сваім учынкам старшыня парушыў палажэнне Статута, якое прадугледжвае, што завочнае галасаванне шляхам збору подпісаў праводзіцца спецыяльнай камісіяй на працягу 15 дзён пайменнымі бюлетэнямі. Наступны сход быў скліканы 9 верасня і зноў не сабраў кворум. Прызнаць свае дзеянні незаконнымі ці хаця б памылковымі старшыня не палічыў патрэбным. Меркаванні астатніх членаў праўлення не былі заслуханы.

У гэты час невядомы нікому **Антон (тэл. 29-263-30-26)**, які прадстаўляўся па тэлефоне як фізічная асоба і штатны электрык СТ (бухгалтар засведчыла, што яго ў штат не залічвалі), "пад патранажам" старшыні пачаў усталёўваць на асобных сядзібах электронныя лічыльнікі на апорах электраперадач. Некаторыя нябедныя грамадзяне ды пенсіянеры, стомленыя бясконцымі сходамі ды перапужаныя пагрозамі старшыні адключыць святло, пагадзіліся на паслугу невядомага грамадзяніна. Што за лічыльнікі ён ставіць, якую цану бярэ за мантаж, ці маюць прыборы ды скрынка заводскі сертыфікат, ці ёсць яны ў дзяржрэестры РБ, ці ставіцца зазямленне, хто фармуляваў тэхзаданне – усё гэта заставалася тайнай. Было не ясна, да каго потым звяртацца ў выпадку аварыі ці тэхнічнага адказу прыбора. Як той казаў, сягоння Антон ёсць, а заўтра яго няма, як, дарэчы, і старшыні. А такая "інвестыцыя" – марозаўстойлівы лічыльнік, вільгацеўстойлівая скрынка, кабель, зазямленне, як мінімум адзін засцерагальны аўтамат ад перагрузак, прыстасаванне прымусовага адключэння пры токах уцечкі, мантажны матэрыял, адключальнік унутры памяшкання – усё гэта цягне больш, чым на сярэднюю пенсію. Ні на адным са сходаў асоба мантажніка не была афіцыйна прадстаўлена. Цікава, што на працягу 2017 года электрыка ў штаце СТ не было. Абавязкі электрыка выконваў сам старшыня, энергетык "Зелянбуду". Ён быў катэгарычна супраць такой штатнай адзінкі і на 2018 год. На сходзе 24 верасня ён заявіў: "Навошта нам на электрыка траціць грошы? Звяніце мне на працу. Я заўсёды да вашых паслуг". (От, думаю, няблага ўладкаваўся чалавек!) Так сказаў старшыня на апошнім, ужо пятым, "электронным" сходзе, які адбыўся 24 верасня.

Сход 24 верасня быў трыумфам волі сп.Раменчыка. Прысутныя пенсіянеры моўчкі змірыліся з начальнікам, выпрасіўшы дазвол карыстацца хатнімі індукцыйнымі лічыльнікамі да мая 2018 года. На гэтым трэцім "паўторным" сходзе, дзе, паводле Статута, для кворуму хапае 1/4 асабовага складу, рашэнне пра вынасныя электронныя лічыльнікі было праціснута праз гвалт і неразбярыху пры маўчанні членаў праўлення і рэвізійнай камісіі. Шчыравала жонка старшыні. Седзячы ў зале, яна ўказвала сакратару, што пісаць у пратакол, рабіла заўвагі прысутным: "Чаму вы там, жанчына ў куце, не падымаеце руку?» Да сёлетняга лета старшыніха старшынявала на сходах, афармляла ўсе пратаколы.

Дэтэктыўная гісторыя пакуль прыпынілася. Чалавек 20 прагаласавалі за 110. Пайменна гэта не фіксавалася. На маю заўвагу на сходзе 24 верасня аб працэсуальных парушэннях і пра недасканаласць ужо там-сям праведзенага мантажу былы намеснік старшыні запярэчыў: "Галоўнае, што людзей задавальняе цана!" Можа, "дзікая" неафіцыйная паслуга без далейшых гарантый і пісьмовых пасведчанняў будзе танней, чым афіцыйны разлік з легітымным мантажом. Але што ж будзе далей? Пры пэўных абставінах людзям прыйдзецца перарабляць шмат чаго за свой кошт. Падобна, што ў нас у аперацыі "Антон" задзейнічана яшчэ брыгада "скрыначнікаў". У сярэдзіне верасня (дакладна – 15-га) я застаў гр.Антона ў момант заканчэння мантажу лічыльніка на ўчастку побач з канторай, дзе бывае наш бухгалтар. Я здзівіўся, што скрынка прымацавана не на "мяжы балансавай тэрыторыі", а з сеткай на тэрыторыі ўчастка, і кантралёр не зможа прачытаць паказанні з дарогі, як тое прадугледжана тэхнічнымі ўмовамі, бо скрынка стаіць акенцам у бок дома. На маю заўвагу мантажнік адказаў: "Мая справа мантаж, скрынкі ставілі іншыя". Аднак гаспадыня заўважыла: "Мне так больш падабаецца…" Бедная гаспадыня! Пазней я бачыў, што шчыліны ў скрынцы яна заляпіла эпаксідным клеем. Што будзе з тым электронным дэвайсам пасля кастрычніцкіх ліўняў і студзеньскіх маразоў?

Як садовыя таварыствы перастаюць быць таварыствамі…

Я гавару пра людскасць, якая знікае. На ММВЗ я працаваў інжынерам-патэнтазнаўцам у 60–70-х гадах мінулага стагоддзя. Завод падтрымліваў сваіх "дачнікаў" матэрыяламі, тэхнікай. Я памятаю "Бярозку", калі мы ў канцы 1960-х прыязджалі сюды заводскімі аддзеламі на суботнікі: садзілі дрэвы, капалі траншэі, раўнялі берагі пажарнага вадаёма, палуднавалі, спявалі песні. Гаварылі пра тое, што вось з цягам часу па вечарах кантору можна будзе ператвараць у "салун": размаляваць сцены, гуляць у шашкі, на прыз выдаваць піва, праводзіць песенныя конкурсы…

Цяпер усё інакш. Таварыскасць знікае. З болем у сэрцы я кожны раз гляджу цяпер пры ўваходзе праз цэнтральныя вароты на прахон, што ўтварыўся пасля таго, як (у маёй адсутнасці) для ўсталявання асвятляльнага слупа на "балансавай мяжы" паміж маім лапікам зямлі і тэрыторыяй СТ спілавалі дзве дваццацігадовыя елкі і скалечылі трэцюю. Спілаваныя дрэвы зніклі бясследна. Пасадзіць іх мне дапамаглі ў 1997 годзе супрацоўнікі МНС. Яны ж умацавалі схіл з дарогі, каб спыніць плывун, падсыпаўшы тоны тры зямлі і паставіўшы нізкую сетку з малымі ячэйкамі. Я кожны год паліваў дрэвы, падразаў галінкі, акопваў карані. У мяне тут ніякай агароджы не было. Была натуральная непралазная, зашытая шчыльна лапкамі зялёная сцяна, па якой нават вавёркі скакалі. Гэты асвятляльны слуп можна было лёгка паставіць на другім баку дарогі. Я ўжо не кажу пра тое, што за мінулы год, калі я прыязджаў, ніводнага разу не бачыў, каб там у цёмны час сутак запальвалася святло. Калі ставілі слуп, сетка парвалася, зямля паплыла, і агаліліся карані астатніх дрэў. Я быў вымушаны паставіць бляшаную "стопрацэнтнай шчыльнасці" агароджу вышынёй 1,7 метра, каб неяк абараніцца ад пылу і прамога выстрэльвання выхлапных газаў у "вышчарбленую" прастору. Мой участак крайні: каля варот, калі ўезд зачынены, пры ўездзе на аўтамабілі патрабуюцца дзве або тры перагазоўкі. Вадзіцель яшчэ вяртаецца замыкаць вароты.

Самае неверагоднае і дзіўнае, што старшыня нашага садовага таварыства Мікалай Андрэевіч Раменчык працуе энергетыкам у "Зелянбудзе". Як паднялася рука ў чалавека, паводле пасады пакліканага азеляняць зямную паверхню, знішчыць 20-гадовыя елкі, што функцыянальна і эстэтычна аздаблялі дарогу пры ўездзе ў СТ "Бярозка"? Ён жа сам рыхтаваў ТУ, тэхзаданне і праект для фірмы, якая ставіла асвятляльныя слупы і апоры ЛЭП. Назву гэтай арганізацыі мне не ўдалося высветліць. Які новы дакумент з'явіўся з патрабаваннем ставіць асвятленне? Што гэта за святлодыёдныя лямпы, што не свецяцца? Хто іх прадаў?

Ці не лепш было б гэтыя грошы пусціць на больш пільную патрэбу? Напрыклад, вычысціць цыстэрну для пітной вады, з якой пры малым адборы вады халодным летам на ўчастку прыходзіць мутная вадкасць, якую небяспечна спажываць.

Пётр САДОЎСКІ, мінчанін, пенсіянер.

РЭГІСТРАТУРА

Штогод у Беларусі выконваецца 120–130 аперацый па выдаленні пухлін галаўнога мозгу ў дзяцей

А нядаўна дзіцячыя нейрахірургі асвоілі аперацыі, падчас якіх пацыент знаходзіцца ў поўнай свядомасці, гэта значыць без ужывання агульнага наркозу. На працягу гэтага года выканана пяць такіх умяшальніцтваў – усе яны паспяховыя, паведамляе прэс-служба Міністэрства аховы здароўя. *"Аперацыі пацыентам у свядомасці маюць узроставыя абмежаванні. Чалавек павінен спакойна ляжаць і выконваць каманды. У свеце такія аперацыі праводзяць з 9–12-гадовага ўзросту,* – адзначыў на I з'ездзе Еўразійскіх дзіцячых нейрахірургаў, які прайшоў у Мінску, кіраўнік Рэспубліканскага цэнтра дзіцячай нейрахірургіі **Міхаіл Талабаеў**. – *У Беларусі пацыентамі сталі падлеткі 13–16 гадоў*».

У чым перавага такіх аперацый? Метад дазваляе нейрахірургам з ювелірнай дакладнасцю выдаляць новаўтварэнні ў галаўным мозгу дзіцяці з мінімальнай рызыкай развіцця пасля аперацыі неўралагічных парушэнняў, такіх як немагчымасць гаварыць або рухацца.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ЧУЛІ?

Беларусы купляюць у Літве закінутыя кватэры

Дзякуючы пакупцы жылля яны могуць атрымаць доўгатэрміновую візу ў Літву і бесперашкодна падарожнічаць па Еўрасаюзе, піша літоўскі партал DELFI.lt.

Попытам у беларусаў карыстаюцца кватэры ў аддаленых вёсках Біржайскага і Пасвальскага раёнаў. Староста Папіліса распавёў, што, напрыклад, набытая жыхаром Гродна кватэра ў вёсцы Скрэбішкяй не прыдатная для жылля. Грамадзянін Беларусі не ўтойваў, што яму патрэбна толькі даведка аб тым, што кватэра прыдатная для пражывання. *«Я паказаў ім кватэру, самі яны нават не ведалі, дзе знаходзіцца іх уласнасць. Яны сказалі, што тут можна жыць. Нічога падобнага, тут жыць немагчыма!»* Мясцовыя жыхары скардзяцца, што некаторыя набытыя замежнікамі кватэры нават незачыненыя і гэта прываблівае бамжоў.

ЗА КАДРОМ

Госкино Украины запретило сериал «Сваты»

Государственное агентство Украины по вопросам кино признало недействительными прокатные удостоверения на все сезоны сериала «Сваты», сообщил глава этого ведомства Филипп Ильенко.

22 ноября стало известно, что СБУ запретила российскому актеру Федору Добронравову, который играет в "Сватах", въезд в Украину на три года за поездки в Крым и поддержку аннексии полуострова. В интервью 2014 года, обнародованном на YouTube-канале 1tvnetru, актер говорил, что "Крым должен был вернуться в состав России". После решения СБУ он сказал, что не посещал Крым.

Минкульт Украины внес Добронравова в перечень лиц, которые угрожают национальной безопасности государства. Он находится в списке с 28 ноября 2017 года.

МЕДДАВЕДКА

Беларусы сталі ўжываць менш лекаў

Юрыдычная кампанія Revera сумесна з кампаніяй "Інтэлікс-М" і пры ўдзеле Міністэрства аховы здароўя Беларусі падрыхтавалі адмысловы агляд, які тычыцца фармацэўтычнага рынку краіны.

"Паводле прагнозаў, у 2017 годзе аб'ём беларускага фармацэўтычнага рынку нязначна скароціцца ў параўнанні з 2016 годам", – адзначаюць аўтары агляду. Згодна з прагнозам аўтараў, сёлета аб'ём фармацэўтычнага рынку ў грашовым выражэнні складзе 793,3 млн долараў супраць 823,3 млн долараў у 2016 годзе. Менш будзе рэалізавана і саміх прэпаратаў – 376,8 млн упаковак фармацэўтычнай прадукцыі супраць 377 млн упаковак у 2016 годзе.

Як ставіцца да гэтых лічбаў? Беларусы з-за падзення ўзроўню жыцця эканомяць на леках? Ці набываюць іх у Польшчы, Расіі і Украіне, дзе кошты на медпрэпараты ніжэйшыя, чым у нас?

Ганна ГАНЧАРЫК.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Калі адбудзецца суд над Віктарам Масла?

Больш за сем месяцаў у следчым ізалятары знаходзіцца галоўны ўрач Рэспубліканскай клінічнай бальніцы медыцынскай рэабілітацыі ў Аксакаўшчыне **Віктар Масла**. Як ідзе расследаванне, ці хутка справа будзе перададзена ў суд?

Віктара Масла, паводле слоў супрацоўнікаў клінікі, затрымалі на працоўным месцы людзі ў цывільным. «*Зайшлі ў кабінет двое*, – расказвалі ў бальніцы, – *і вывелі галоўнага ўрача пад рукі. Кайданкі на яго не начапілі*».

19 красавіка стала вядома, што ў дачыненні да Віктара Масла КДБ распачаў крымінальную справу па ч.4 арт.210 – крадзеж шляхам злоўжывання службовымі паўнамоцтвамі ў асабліва буйным памеры. Прэс-служба камітэта раскрыла некаторыя нюансы справы, паведаміўшы, што Масла «*арганізаваў крадзеж грашовых сродкаў, якія налічваліся падначаленым яму работнікам адміністрацыі ў выглядзе прэміяльных выплат, на суму не менш за 21 тысячу беларускіх рублёў*». Санкцыі, прадугледжаныя гэтым артыкулам, – пазбаўленне волі на тэрмін ад 5 да 12 гадоў з канфіскацыяй маёмасці і пазбаўленнем права займаць пэўныя пасады або займацца пэўнай дзейнасцю.

Цікава, што ў чэрвені гэтага года за прысваенне грошай падначаленых на 7 гадоў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмасці быў асуджаны іншы супрацоўнік гэтай клінікі – галоўны механік **Мікалай Мазалеўскі.** Суд устанавіў, што ён рэгулярна на працягу 9 гадоў браў з кіроўцаў хабар: па 10% ад кожнай прэміі і па 10% з дадатковага заробку тых кіроўцаў, якія працавалі на паўтары стаўкі.

У справе Віктара Масла гэтыя эпізоды не згадваюцца, яго абвінавачваюць у тым, што ён прысвойваў прэміі менавіта сваіх падначаленых – з ліку адміністрацыі клінікі. Расследаваннем па справе галоўнага ўрача бальніцы ў Аксакаўшчыне цяпер займаецца Следчы камітэт. Але ніякіх падрабязнасцяў – хто выступае ў якасці сведкаў, ці з'явіліся новыя эпізоды ў справе і г.д. – следчыя не раскрываюць. Афіцыйны прадстаўнік СК **Сяргей Кабаковіч** у сваім каментарыі для "Народнай Волі" быў нешматслоўны: «*Расследаванне дадзенай крымінальнай справы працягваецца. Аб выніках працэсуальных рашэнняў абавязкова паведамім грамадскасці*».

Не ідзе на кантакт з прэсай і жонка Віктара Масла. Яна, дарэчы, доўгі час займала адказныя пасады: **Інеса Масла** ўзначальвала ўпраўленне аховы здароўя Мінаблвыканкама, была галоўным урачом Рэспубліканскага шпіталя ветэранаў вайны ў Бараўлянах. Дарэчы, у яе бытнасць кіраўніком упраўлення аховы здароўя Міншчыны ў будынку аблвыканкама павесілася фельчар з Жодзіна, якую абвінавачвалі ў смерці 18-гадовага юнака. Цяпер Інеса Б展ніславаўна ўзначальвае Рэспубліканскую навуковую медыцынскую бібліятэку.

Марыя ЭЙСМАНТ.

СІТУАЦЫЯ

Выселілі…

Пасля шасці гадоў руплівай дзейнасці зачынена гродзенская галерэя "Крыга", дзе за гэты час прайшло больш за сотню выстаў і безліч творчых сустрэч, музычных вечароў, прэзентацый кніг.

Яе ўладальнік мастак і каваль **Юрый Мацко** патлумачыў: *"14 лістапада мне патэлефанавалі ў 11 раніцы і спыталі: "Вы будзеце ў галерэі?" – "А што такое?" – "У дзве гадзіны прыйдзем усё апячатваць, і, калі вы не з'явіцеся, будзем ламаць дзверы". Я нават не зразумеў, з-за чаго. Ніякіх папярэджванняў пра тое, што са мною не працягваюць арэнду, я не атрымліваў. Прыйшлося проста эвакуіравацца"*.

Падстава – без дазволу была зроблена "перапланіроўка" памяшканняў: пасля праведзенага рамонту Ю.Мацко злучыў два памяшканні і закрыў гіпсакардонам адно з акенцаў, праз якое было лёгка трапіць нават у зачыненую галерэю. Заўважым, за такое дробязнае парушэнне быў заплачаны штраф у памеры 3 б.в., і пасля ніякіх новых папярэджанняў атрымана не было. Рашэнне аб разрыве ў аднабаковым парадку дамовы аб арэндзе памяшкання галерэяй "Крыга" падпісана кіраўніком УЖРЭП Ленінскага раёна г.Гродна **Дзмітрыем Валер'евічам Савашэвічам**.

Яшчэ ў 1997 годзе Юрый Мацко заснаваў фірму, назваўшы яе "Крыга": *"Па-першае, гэта назва беларуская, па-другое, яна нясе шмат сэнсу: вольная, цячэ, прыб'ецца да аднаго берага, да другога і можа даплыць куды заўгодна"*.

У 2010 годзе на базе творчай майстэрні Юрыя Мацко па ініцыятыве яго жонкі Марыі распачала дзейнасць галерэя "Крыга". З таго часу праведзена больш за сотню выставаў і безліч творчых сустрэч, музычных вечароў, прэзентацый кніг. Вакол галерэі "Крыга" склалася асаблівая суполка, загартаваная на ніве беларушчыны і любові да мастацтва. Ідэйны кіраўнік і арганізатар галерэі "Крыга" Марыя Мацко адказала: *"Я, шчыра кажучы, мала працавала астатнім часам і нават прыпыніла сваю камерцыйную дзейнасць. Проста рабіла праекты час ад часу, але цяпер вырашыла шукаць памяшканне і даць новае жыццё "Крызе"*.

З верасня 2016 года сумесна з "Крыгай" мерапрыемствы, у тым ліку выставы, ладзіў створаны цэнтр "У Цэнтры гарадскога жыцця", які працягвае працаваць. Ён размешчаны ў памяшканні, якое з'яўляецца прыватнай уласнасцю.

Васіль ГЕРАСІМЧЫК.

ГРОМКОЕ ДЕЛО

«Некоторые готовы говорить…»

Человека, который владеет информацией о громких исчезновениях прошлых лет и готов сотрудничать со следствием, не хотят выслушать ни в Генеральной прокуратуре, ни в Следственном комитете. Пару недель назад он зашел в редакцию «Народной Воли».

Следователь Юрий ВАРАВКО.

Он не скрывает своего имени. Говорит, что работал старшим оперативным сотрудником уголовного розыска Вилейского РУВД, имеет звание майора.

*«Я знаю, что к исчезновениям **Юрия Захаренко, Анатолия Красовского, Виктора Гончара и Дмитрия Завадского** приложил руку ряд сотрудников Комитета госбезопасности Минской области, которые занимались их прослушкой*, – спокойно рассказывает Александр Михайлович. – *Эту информацию я получил от достоверного источника, который сам работал в этой структуре, хорошо знает всю систему и готов дать показания, если его информация действительно кого-то интересует… С журналистами этот человек общаться не готов, но работать напрямую со следователями не против.*

Накануне исчезновений слушали всех – и Захаренко, и Гончара, и Красовского, и Завадского… Некоторые из тех, кто имеет некоторое отношение к ликвидации этих людей, сейчас уволены. Но я знаю, как их найти. И знаю, что этим людям есть что рассказать. Не все, конечно, но некоторые готовы говорить – я это знаю точно…

Тех людей, которые занимались прослушкой и обладают важной, на мой взгляд, для следствия информацией, никто никогда не проверял. Они, кстати, работали при помощи беспроводной прослушки".

Со своей информацией Александр не сразу пришел в «Народную Волю». До этого он успел побывать в Администрации президента и даже в Генпрокуратуре.

«Я обратился в Администрацию президента, чтобы в некоторой степени подстраховать себя, – говорит он. – *Написал, что у меня есть некоторые сведения о громких исчезновениях, мне известна информация о тех, кто имел отношение к этим похищениям. Мои письма переадресовали в Генпрокуратуру. На свое первое заявление ответа я так и не дождался. Когда обратился второй раз и сказал, что готов обнародовать эту информацию, мне порекомендовали написать повторное обращение.*

На днях звонил в Генпрокуратуру, чтобы узнать о судьбе своего второго послания. Мне сказали, что его подшили в надзорное производство – как и первую бумагу. Ни на допросы, ни на опросы, ни просто на разговор меня никто приглашать не стал. Хотя я надеялся, что информация заинтересует правоохранительные органы, но увы…

Когда понял, что идти по инстанциям тяжело, я решил связаться с родственниками пропавших. Говорил по телефону со Светланой Завадской, потом обратился к Зинаиде Александровне Гончар…

Почему я заинтересовался темой пропавших? Мы с Юрием Николаевичем были соседями – километров в пяти от его материнского дома находится деревня моей бабушки, я знал его..."

На вопрос, почему ушел из органов внутренних дел, Александр отвечает: из-за проступка.

"Уволился в конце девятостых, – немного рассказывает о себе Александр. – *Меня привлекли к ответственности за мошенничество, я год отсидел. Сейчас судимость у меня погашена. На учете в психоневрологическом диспансере не состою – если надо, могу даже справку принести..."*

В конце сентября председатель Следственного комитета **Иван Носкевич** на учебно-методическом семинаре, посвященном вопросам расследования преступлений прошлых лет, заявил: «*Расследование таких преступлений – одно из приоритетных направлений деятельности ведомства. Установить истину даже спустя годы – дело чести для нас, правоохранителей*».

Но вот есть реальный человек, который владеет какой-то информацией по резонансным делам прошлых лет, но следователям, получается, до него нет никакого дела?

Я специально уточнила в Генеральной прокуратуре: действительно ли обращение Александра связано с темой громких исчезновений? И получила утвердительный ответ: есть такая переписка.

Почему обращение Александра досконально не проверили, не направили в Следственный комитет, в производстве которого находятся эти уголовные дела?

Оказалось, потому, что Александр – не участник уголовного процесса, он просто человек, который якобы о чем-то осведомлен.

А если вдруг окажется, что этот человек действительно может сообщить следствию какую-то важную информацию, которая если не приблизит финал расследования, то хотя бы поможет сложить недостающий фрагмент пазла?

А если точно такое же обращение напишет человек, который, скажем, видел, что случилось с Красовским и Гончаром, – ну вот просто стоял за деревом, сидел в припаркованном авто, наблюдал, много лет молчал, а теперь решил рассказать? Может же и такое быть! Выходит, в свидетельствах тех, кто не является участником уголовного процесса, следователи не заинтересованы?

Возникает вопрос: почему?

Есть жесткая команда спустить эти уголовные дела на тормозах?

А может, следователи все-таки уже достоверно знают, как и что происходило на самом деле, знают всех, кто к этому причастен и как были распределены их роли, и поэтому недостоверные показания, не имеющие отношения к резонансным исчезновениям, сразу отметают, чтобы не засорять материалы дела лишней информацией?

Тогда почему об этом прямо не заявить, зачем устраивать цирк с якобы идущим расследованием?

Или вот другой яркий пример.

Дело телеоператора **Дмитрия Завадского**, который больше 17 лет назад пропал не по своей воле, было приостановлено еще десять лет назад.

«*Все это время проводятся только так называемые розыскные мероприятия*, – говорит вдова Дмитрия Светлана. – *И их проводит не прокуратура, не следствие, а сотрудники милиции. Получается, что в период, когда дело приостановлено, должно произойти нечто такое, что позволило бы им дело возобновить. Но за все эти годы никаких оснований для возобновления дела они не нашли!"*

Хотя повод для возобновления дела или хотя бы оперативной проверки давала сама Светлана! Несколько лет назад в одном из своих интервью она рассказала, что на нее вышел человек, который служил в воинской части 3214 и, судя по его словам, сам принимал участие в одной из операций по устранению людей.

"В то время этот парень был в бегах и утверждал, что участвовал в подобной операции в 2007 году, – говорила Светлана. – *«Эскадрон смерти» действовал все время, просто не все похищенные и убитые были политиками или журналистами, что привлекает внимание. Кстати, еще после первых исчезновений по официальным телеканалам оглашали статистику исчезновений – вроде как куча народу пропадает, и никаких следов. Так вот тот человек говорил, что в один день с Завадским на Северном кладбище под уже существующими могилами закапывали еще троих"*.

Думаете, после этого интервью на Светлану Завадскую вышел следователь **Юрий Варавко**, который ведет дела о громких исчезновениях, или его помощники и спросили, как связаться с этим человеком? Нет. Тишина! Будто и не было этого интервью. Как будто и не отслеживает Следственный комитет публикации в СМИ на эту тему, ничего не видит и не слышит!

Но при этом, следует заметить, каждые три месяца рапортует, что какие-то оперативно-следственные действия ведутся, расследование дел продолжается, – например, мать **Юрия Захаренко** и родственники **Анатолия Красовского** регулярно получают подобные отписки.

В свое время дела о громких исчезновениях были на личном контроле у А.Лукашенко – об этом не раз заявлял один из бывших министров внутренних дел **Владимир Наумов**. Вопрос риторический, но все же: а кто сегодня регулярно отчитывается перед Лукашенко о том, как ведется расследование этих дел? И отчитывается ли?..

Кто-нибудь слышал, чтобы нынешний глава МВД **Игорь Шуневич** хоть раз высказался о том, как идет расследование дела его коллеги и предшественника на посту главы МВД генерала Юрия Захаренко? Или председатель Следственного комитета **Иван Носкевич** – ведь ни слова в эфир из его уст о Захаренко, Гончаре и прочих резонансных исчезновениях с того вышеупомянутого семинара о расследовании дел прошлых лет не просочилось!

Шарахаются генералы при высоких должностях от этой темы, как черт от ладана!

Во времена своего депутатства генерал **Валерий Фролов** (царство ему небесное!) предложил Палате представителей создать специальную парламентскую комиссию по изучению обстоятельств громких исчезновений. Палата эту инициативу забодала, однако поддержала депутатский запрос на имя тогдашнего генпрокурора **Виктора Шеймана**. Ответ, конечно, был довольно формальным – трудно было получить что-то другое от человека, чье имя также фигурирует в материалах уголовного дела. Однако правозащитники говорят, что и в этом документе были некоторые любопытные моменты...

Сейчас в Беларуси другой генпрокурор. Возможно, не очень смелый, застенчивый и предельно осторожный – как в своих поступках, так и в формулировках. Найдутся ли сегодня среди так называемых депутатов те, кто возьмет на себя смелость инициировать если не парламентские слушания по поводу громких исчезновений прошлых лет, то хотя бы депутатский запрос, в том числе и на имя **Александра Конюка**? Ведь последняя официальная информация по громким исчезновениям, полученная от следствия, – это копия постановления о приостановлении уголовных дел Гончара и Красовского за подписью известного в прошлом следователя **Владимира Чумаченко**. Кстати, бумага весьма информативная.

Я просила руководителя пресс-службы Следственного комитета полковника **Сергея Кабаковича** посодействовать в организации интервью со следователем, а теперь уже начальником отдела центрального аппарата Следственного комитета **Юрием Варавко**. Вначале предложение вроде бы было воспринято позитивно, однако после ряда необходимых согласований последовал холодный отказ: *"Нецелесообразно..."*

Никто не просит того же Варавко или Носкевича раскрывать тайну следствия и сообщать мельчайшие детали расследования. Однако с момента исчезновений Юрия Захаренко, Виктора Гончара и Анатолия Красовского прошло больше 18 лет. Что сделано за эти годы? Какие версии сейчас рассматриваются следствием как основные? По каким причинам было приостановлено дело Завадского? Взаимодействует ли следствие с родственниками исчезнувших политиков или нынешний следователь до сих пор не знаком с женами пропавших и ни разу с ними не встретился? Есть ли судебная перспектива у данных дел?

Одним словом, вопросов накопилось немало. В том числе и к следствию.

Вот только кто и когда на них ответит?..

Марина КОКТЫШ.

СІТУАЦЫЯ

Па «справе Чаргінца» будзе дадатковая праверка

Беларускі пісьменнік Васіль Якавенка па-ранейшаму дамагаецца ўзбуджэння крымінальнай справы супраць старшыні праўладнага Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікалая Чаргінца.

Нагадаем, што ў заяве на імя пракурора Мінска Васіль Якавенка напісаў, што на адной з апошніх прэс-канферэнцый Чаргінец падчас публічнага выступлення "дапусціў хлуслівыя домыслы", якія ганьбяць яго гонар. Раней кіраўнік Саюза пісьменнікаў Беларусі так патлумачыў, чаму ён і сябры яго Саюза супраць таго, каб творы Васіля Якавенкі і Уладзіміра Арлова былі ўключаны ў школьныя праграмы: *"Яны адкрыта праслаўляюць фашызм і патрабуюць назваць у Мінску вуліцу імем Вільгельма Кубэ, гаўляйтара Беларусі ў гады нацысцкай акупацыі"*. І яшчэ: *"Гэтыя пісьменнікі спрабуюць вярнуць часы фашызму ў Беларусі. Мы, канечне, супраць такіх кніг"*.

Якавенка палічыў, што дзеянні М.Чаргінца падпадаюць пад прыкметы ч.2 арт.188 Крымінальнага кодэкса Беларусі, а таму патрабаваў ад пракуратуры ўзбудзіць справу аб прыцягненні старшыні СПБ да адказнасці.

"Праверку па маёй заяве праводзіла УУС Ленінскага раёна Мінска, і паводле яе вынікаў было прынята рашэнне адмовіць ва ўзбуджэнні крымінальнай справы ў дачыненні да Чаргінца з-за адсутнасці складу злачынства, – распавядае **Васіль Якавенка**. – *Я гэта абскардзіў у пракуратуру, пасля чаго стала вядома, што разбіральніцтва было праведзена не ў поўнай ступені, а таму матэрыялы накіраваны ў УУС Ленінскага раёна для дадатковай праверкі"*.

Пісьменнік не бярэцца спрагназаваць, які будзе вынік, але кажа, што пройдзе ў пошуках справядлівасці ўсе інстанцыі.

"Гэта справа прынцыпу", – дадае ён.

Віктар ШПАК.

ПАМЯЦЬ

Так нараджаюцца анёлы…

У вёсцы Старыя Ісаевічы, што ў пары кіламетраў ад Старых Дарог, я бываў часта. Прыязджаў сюды ў госці да добрых і светлых людзей – **Ларысы Віктараўны** і **Канстанціна Мікалаевіча Поптуса**. Сапраўдныя беларусы – гасцінныя, шчырыя, працавітыя, якія з тых людзей, што вабяць сваёй адкрытасцю і прастатой.

Мы пазнаёміліся гадоў сем-восем таму. Помню, як, збягаючы ад гарадскога тлуму, я рваўся да іх святкаваць Новы год. Тады мы прагаварылі амаль да ранку. Ларыса Віктараўна і Канстанцін Мікалаевіч (на здымку) распавядалі пра сваё жыццё: пра тое, як пераехалі сюды напрыканцы 1980-х, пра тое, як набылі ў Старых Ісаевічах занядбаную, закінутую хату і давялі яе да ладу, як узялі ў арэнду ў калгаса зямлю і хацелі заняцца тут фермерствам. Распавялі, што, пражыўшы разам больш за 50 гадоў, выхавалі трох цудоўных дзяцей – дачку Ірыну і сыноў Алеся і Дзмітрыя.

У тую навагоднюю ноч дыктафона ў мяне з сабой не было, пра што я вельмі шкадаваў. Пазней недахоп гэты быў выпраўлены – я напісаў пра гэтую сям'ю ў "Народную Волю". Сям'я Поптусаў выпісвае яе з першага нумара. "Народная Воля" – акно, праз якое ў дом прыходзіць святло і праўда. Дакладна ведаю, што кожны нумар газеты ў сям'і Поптусаў чытаецца ад першага да апошняга радка. Гэтыя людзі перажылі разам з "Народнай Воляй" усё – у тым ліку і вымушаную "смаленскую эміграцыю". Таму, калі ў апошнія гады "Белпошта" чамусьці стала дастаўляць у Старыя Ісаевічы свежыя нумары са спазненнем, на адрас рэдакцыі часам паступаў званок: "Віталь, ці выйшла газета? Ці ўсё добра ў рэдакцыі? Мы перажываем!" Некаторыя нумары даводзілася перадаваць у Старыя Дарогі праз знаёмых, бо пошта і сапраўды спазнялася…

Канстанцін Мікалаевіч і Ларыса Віктараўна тэлефанавалі і тады, калі хацелі абмеркаваць нейкі матэрыял, які ўсхваляваў іх, падзяліцца думкамі, перажываннямі…

Нават на адлегласці я адчуваў прысутнасць сям'і Поптусаў у сваім жыцці. Уласнае вяселле не асабліва афішаваў і быў здзіўлены, калі атрымаў ад іх падарунак – пакунак свежай вясковай садавіны-гародніны, букет кветак і кранальны ліст з пажаданнямі, які беражліва захоўваю…

Апошні раз я бачыў Ларысу Віктараўну Поптус летам у Мінску. Ёй трэба было класціся ў шпіталь на аперацыю. Помню, як тады яна перажывала, ці паліты ўрачы, ці змогуць…

Аперацыю Ларысе Віктараўне так і не зрабілі: урачы вырашылі, аперацыйнае ўмяшальніцтва не мае ніякага сэнсу…

…Яе не стала ў аўторак ранкам.

Хавалі Ларысу Поптус на наступны дзень. Цяжкае шэрае лістападаўскае неба плакала белымі слязьмі. Напэўна, так на нябёсах нараджаюцца анёлы…

Са шчырымі спачуваннямі да Канстанціна Мікалаевіча Поптуса, усіх родных і блізкіх Ларысы Віктараўны

Віталь ГАРБУЗАЎ.

«НЕПРИЧЕСАННОЕ» ПИСЬМО

Не гоняйте нас…

Уважаемая редакция!

Меня очень волнует вопрос несанкционированной торговли на улицах столицы. С каждым днем число людей, которые хотят что-то продать, увеличивается. Причина – обнищание пенсионеров, масса безработных и их желание как-то выжить в таких условиях. Люди перебирают свои запасы и что-то выносят на продажу. В советские времена для торговли бывшими в употреблении вещами существовали комиссионные магазины. Сейчас их заменили магазины секонд-хэнд, продают там не наши товары, а все то, что ушлые предприниматели подчистили на свалках Европы.

Эти магазины создали большую конкуренцию нашим бывшим в употреблении товарам и изделиям белорусских предпринимателей и производителей. Магазинов секонд-хэнд понаоткрывали на каждом шагу, и цены у них очень низкие. Вот и вынуждены наши пенсионеры выходить на улицы для торговли бывшими в употреблении товарами, так как мест для санкционированной торговли в Минске почти нет.

На вопрос «Где можно продавать старые вещи?» ответ один: «На рынке в Ждановичах». Но там для этого отведен очень небольшой участок, и в выходные дни занять место практически невозможно, а в будние дни и вовсе нет торговли. К тому же рынок находится на окраине города, и добираться туда из других районов для пенсионеров финансово накладно (1–2 пересадки) и физически трудно. Вот и выходят пожилые люди торговать где-то ближе к дому. Но власти города вместо того, чтобы найти места для такой торговли, все жестче действуют при помощи милиции. Последнее время уже стали применять и ОМОН.

А ведь этот вопрос можно решить и по-другому, цивилизованно. В Риге я видела: около многих супермаркетов стоят несколько столов со скамейками, где можно продавать свои бывшие в употреблении вещи и дары дачного хозяйства совершенно свободно. Такие же столы я видела и в Орше, Логойске, а в Борисове обустроена торговля на привокзальной площади.

Почему же власти в Минске, кроме совершения неэффективных репрессий, ничего не могут придумать? Несколько лет назад горисполком начал определять места для частной торговли на каждом районном рынке, но вскоре это почему-то заглохло, и люди снова вышли на улицы.

Нынешним руководителям города давно пора понять, что причина торговли на улицах – нищета людей и методами репрессий ее не решить. Им необходимо поговорить с людьми, и я расскажу о десятках мест для такой торговли без ущерба для имиджа Минска как столицы. И главное – чтобы в этой столице у властей было уважительное отношение к старшему поколению, к пенсионерам, к бабушкам и дедушкам, которые за нищенские зарплаты восстанавливали и строили Минск после войны, а ныне остались нищими.

О себе: мне 71 год, неработающая пенсионерка.

Валентина Михайловна ВОСКОБОЙНИКОВА, минчанка.

ХОЧУ СКАЗАТЬ

Еще раз о потерянных вкладах…

Есть хорошая поговорка: «Вода камень точит». Поэтому, несмотря на ряд подобных публикаций в «Народной Воле», хочу еще раз напомнить нашим высшим властям, что долг платежом красен. Речь идет о возврате обесцененных банковских вкладов.

Прошло более двадцати лет с тех пор, как А.Лукашенко в своей предвыборной речи обещал решить эту проблему. Банкир Прокопович говорил о начале выплаты с 2012 года.

На мое обращение в «Беларусбанк» о возврате моих сбережений в сумме 50 тысяч советских рублей пришел ответ следующего содержания: *«За время хранения Вашего вклада в Республике Беларусь проведены две деноминации белорусского рубля. На основании постановления Кабинета Министров и Национального банка Республики Беларусь от 12.08.1994 №15/1 «О деноминации белорусского рубля» и Указа Президента Республики Беларусь от 19.10.1999 №613 «Об изменении нарицательной стоимости денежной единицы Республики Беларусь и масштаба цен» остатки денежных средств во вкладах уменьшены по состоянию на 20.08.1994 в 10 раз и на 1.01.2000 в 1000 раз. Таким образом, остаток вклада уменьшен в 10.000 раз, и в настоящее время остаток вклада меньше минимальной денежной единицы Республики Беларусь. Но информация о вашем счете хранится в банке».*

Можно ли радоваться такому ответу? Конечно нет. Это самая настоящая отписка. А точнее – издевательство над человеком.

Тут я хочу вспомнить наше общее прошлое, когда мое поколение по призыву партии и комсомола трудилось на стройках Российской Федерации, возводя Комсомольск-на-Амуре, БАМ, другие стратегические объекты. Наша республика всегда своевременно отгружала картофель, мясо в союзный фонд. Так почему бы руководству нашей страны не поднять этот вопрос на заседании Высшего совета Союзного государства, увязав его с компенсацией сгоревших денежных вкладов у нас по вине Москвы (в бытность председателем правительства СССР Павлова)?

Василий Семенович БОЛДЫШЕВ, кандидат наук, пенсионер.
Минск.

МНЕНИЕ

ПРОСНИТЕСЬ,
претенденты на президентский пост!

Уважаемая редакция!

В демократической стране власть должна принадлежать народу.

До выборов президента в Российской Федерации еще далеко, а кандидаты уже развернули предвыборную кампанию. Жириновский, Собчак и другие вовсю используют СМИ: телепрограммы «Вести», «Время», радио «Эхо Москвы».

Полагаю, что и нашим доморощенным политикам пора проснуться и заявить о себе, чтобы уже сейчас о них все заговорили. Потом будет поздно, и опять может повториться имитация выборов.

Владимир СТЕПАНИЩЕВ, житель Витебска.

ПА ВАШАЙ ПРОСЬБЕ

Чытаю ў "Народнай Волі" публікацыі пра Кастуся Каліноўскага. Але ж у яго быў брат Віктар, які таксама змагаўся з усходнімі каланізатарамі. Раскажыце, калі ласка, пра яго.

Ніна КАРАВАЙ, настаўніца.

Ад рэдакцыі

Вы маеце рацыю, спадарыня Каравай. Сапраўды, у Кастуся Каліноўскага быў брат Віктар, які таксама актыўна выступаў супраць царызму. Вось некаторыя звесткі з яго біяграфіі.

15 ФАКТАЎ
пра Віктара Каліноўскага

155 гадоў таму памёр Віктар Каліноўскі, актыўны ўдзельнік таемных арганізацый па падрыхтоўцы паўстання супраць царызму ў Расійскай імперыі – на землях былой Рэчы Паспалітай і цэнтральнай Расіі. Ён павінен быў увайсці ў кіраўніцтва паўстаннем 1863–1864 гадоў у Беларусі і Літве. Але перашкодзіла заўчасная смерць. Дзейнасць Віктара працягнуў малодшы брат – Кастусь Каліноўскі.

1. Віктар нарадзіўся 9 (21) красавіка 1833 года ў Мастаўлянах (сёння вёска на мяжы Беларусі і Польшчы). Другое яго імя – Отан. Віктар быў пятым па ліку сынам Сымона і Веранікі Каліноўскіх, у вялікай сям'і якіх з 11 дзяцей ніхто не перажыў бацькоў.

2. Віктар скончыў Свіслацкую і Гродзенскую гімназіі з адзнакай "добра" па ўсіх прадметах.

3. У 1852 годзе паступіў у Маскоўскі ўніверсітэт на медыцынскі факультэт. Марыў стаць доктарам. Але з-за хваробы лёгкіх некалькі разоў вымушаны быў перапыняць навучанне, застаўшыся ў 1856 годзе вольным слухачом 1-га курса.

4. Падчас навучання моцна зацікавіўся гісторыяй, зарабляючы тым, што збіраў генеалагічныя звесткі для прадстаўнікоў шляхты і магнатаў з Беларусі і Літвы.

5. У 1856 годзе выключаны з Маскоўскага ўніверсітэта. Паводле адных звестак, за тое, што ўзяў віну іншага чалавека за распаўсюджванне забароненых кніг, паводле іншых – за ўдзел у студэнцкіх непарадках. Пераехаў у Пецярбург, куды разам з ім выправіўся яго малодшы брат Кастусь.

6. Віктар працаваў на Віленскую археалагічную камісію, якая займалася зборам і даследаваннем помнікаў старажытнасці на тэрыторыі Беларусі і Літвы. Шукаў дакументы, у тым ліку напісаныя, як падкрэсліваў сам Віктар, "на гаворцы крывіцкай (беларускай)". Асноўным месцам яго дзейнасці стала Пецярбургская публічная бібліятэка, дзе можна было бясплатна карыстацца кнігамі і заўсёды было цёпла і светла – раскоша, якую сабе маглі дазволіць далёка не ўсе. Віктар быў тут кожны дзень, з-за чаго сябры празвалі яго "бібліятэкарам".

7. Віктар Каліноўскі дапамагаў збіраць дакументы шматлікім даследчыкам, напрыклад кіраўніку львоўскай бібліятэкі імя Асалінскіх гісторыку Аўгусту Бялёўскаму – пра гетмана Жалкеўскага, а таксама прафесару Мікалаю Кастамараву – па гісторыі казацтва.

8. Амаль усе заробленыя грошы траціў на набыццё кніг, сабраўшы бібліятэку ў 230 асобнікаў, у асноўным па гісторыі Вялікага Княства Літоўскага. Прафесар Кастамараў, ацэньваючы яго выдатныя разу-мовыя здольнасці і веды, адзначаў: "Заўсёды ў зацяганым плашчы, харчуючыся нішчымнаю ядою ў нейкай польскай кухмістаршы, Каліноўскі мала клапаціўся пра свой жыццёвы камфорт і, можна сказаць, ва ўсіх адносінах быў чалавек "не ад свету гэтага".

9. Віктар Каліноўскі напісаў ненадрукаваную кнігу "Уманская разня": "Апрача звестак пра саму разню мяне моцна цікавяць дакументы, якія даюць уяўленне пра тагачасны стан праваслаўнай царквы, асвету духавенства, яго залежнасць і г.д.". "Уманская разня", або "Каліiўшчына", адбылася падчас гайдамацкага паўстання 1768 года ва Украіне. Падставай для яго паслужыла "дысідэнцкае пытанне" (рэлігійны прыгнёт) у Рэчы Паспалітай. У горадзе Умані было забіта каля 15 тысяч чалавек (шляхта, уніяты, яўрэі, а таксама каля 2 тысяч праваслаўных). Падрыхтаванае да друку навуковае выданне так і не пабачыла свет. Далейшы лёс рукапісу невядомы.

10. Віктара Каліноўскага называлі "другім Томашам Занам": як і гэты паэт, сябра А.Міцкевіча, Віктар марыў пра стварэнне арганізацыі кшталту віленскіх прамяністых, ці філарэтаў, для чаго "бярэ пад сваю няпрошаную пратэкцыю маладых студэнтаў, уцягвае іх у сваё таварыства".

11. Віктар быў адным з лідараў таемных таварыстваў у Пецярбургу, з'яўляючыся правай рукой Зыгмунта Серакоўскага. Да яго накіроўвалі студэнтаў, каб падрыхтаваць іх да ўваходжання ў таемныя суполкі. Ён займаўся рэкрутаваннем новых сяброў арганізацыі, праводзячы з імі размовы і падбіраючы адпаведную літаратуру, нават з ліку забароненых твораў, якія "здымаліся з сакрэтных паліц публічнай бібліятэкі". Сярод тых, хто дзякуючы старэйшаму Каліноўскаму ўвайшоў у таемныя аб'яднанні, быў сын купца-мільянера Мікалай Ісакавіч Уцін (1841–1883), адзін з кіраўнікоў рускай арганізацыі "Зямля і воля".

12. Віктар Каліноўскі аказваў на малодшага брата Канстанціна велізарны ўплыў, дазволіўшы яму ў юнацкім узросце ўвайсці ў шматлікія, абмежаваныя для звычайных студэнтаў, таемныя суполкі, а таксама завязаць сувязі, якія мелі вырашальнае значэнне для яго поспехаў пасля вяртання на Радзіму і разгортвання дзейнасці Гродзенскай рэвалюцыйнай арганізацыі. Сам Кастусь працягнуў працу, якую распачаў яго старэйшы брат.

13. У жніўні 1862 года Віктар Каліноўскі вяртаецца ў бацькоўскі дом. Гэта было звязана з пагрозай арышту, а таксама з-за адчування таго, што хвароба пакінула яму лічаныя месяцы. Ён памёр 25 кастрычніка (6 лістапада) ад сухотаў і пахаваны ў Свіслачы сучаснага Гродзенскага раёна. Кастусь Каліноўскі адсутнічаў на пахаванні старэйшага брата. Ён у гэты час быў у Вільні, дзе адстойваў права на самастойнае ад Варшавы кіраўніцтва будучым паўстаннем.

14. Сабраныя Віктарам Каліноўскім дакументы пазней былі прададзены яго сваячкай Эльжбетай Данцэвіч "за некалькі соцень рублёў у Варшаве".

15. Штогод 31 кастрычніка ладзіцца Дзень памяці паўстанцаў, падчас якога людзі з'язджаюцца пакланіцца магіле Віктара Каліноўскага, які зрабіў найвялікшы ўплыў на свайго брата Кастуся – аднаго з лідараў паўстання 1863–1864 гадоў у Беларусі і Літве.

Васіль ГЕРАСІМЧЫК.

ГІСТОРЫЯ ФОТАЗДЫМКА

«Узгадаў і сваю службу ў Печах…»

Гэты фотаздымак зроблены ў 1967 годзе. На фота – салдаты і афіцэры 5-й роты в/ч 43064 178-га вучэбна-танкавага палка ў Печах. Той самай вайсковай часці, дзе не так даўно трагічна загінуў Аляксандр Коржыч.

"Калі даведаўся пра трагедыю ў Печах, дзе я служыў, то ўспомніў і пра гэты фотаздымак, і пра тыя парадкі, што былі ў "вучэбцы" ў наш час, – распавёў **Уладзімір Іванавіч Вашкевіч** *(на фота ён у другім радзе зверху – крайні справа)*, які патрапіў у Печы ў 1966 годзе.

"Правёў у вучэбнай часці 43064 13 месяцаў, 10 дзён і 4 гадзіны, – кажа ён. – *Што можна сказаць пра службу? Гэта быў самы сапраўдны жах! У сталовай 2500 чалавек елі ў тры змены, таму апошнія частаваліся з такога бруднага посуду, што словамі не перадаць. Быў выпадак, калі чакалі прыезду высокага начальніка, і ў выніку абмундзіраванне доўгі час не мянялі. Мы хадзілі, як бамжы. І здзекі з боку сяржантаў, натуральна, таксама былі".*

Уладзімір Іванавіч успамінае, што аднойчы ў арміі зламаў руку, але сяржанты не паверылі ў праўдзівасць яго слоў і нейкі час не дазвалялі адправіцца ў шпіталь.

"Нярэдка білі, а аднойчы забралі пагоны і запатрабавалі за іх выкуп – 3 рублі, – працягвае наш суразмоўца. – *Калі праз нейкі час пачынаў даваць адпор, маглі аддаць на "перавыхаванне" іншым сяржантам. Ды і некаторыя афіцэры не нашмат лепшыя былі. Памятаю, дзяжурны па палку маёр перад тым, як адправіць мяне на "губу", казаў так: "Солдат, страна готовится отметить 50-летие Великой революции. Но ты на этом празднике присутствовать не будешь. А сейчас, солдат, задумайся, как ты после этого будешь дальше жить!" Нагледзеліся мы ў арміі і на п'яных сяржантаў, і на такіх жа афіцэраў, таму, калі я чытаў пра нядаўнюю трагедыю ў Печах, узгадвалася ўсё перажытае пяцьдзясят гадоў таму".*

Хаця, паводле слоў Уладзіміра Вашкевіча, засталіся ад службы ў яго і добрыя ўспаміны.

"У мяне там было шмат сяброў, з якімі мы прайшлі праз агонь і ваду. Быў бы вельмі рады з імі сустрэцца праз 50 гадоў, калі нехта ўбачыць гэты фотаздымак", – дадае ён.

Алесь СІВЫ.

ПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ

Как им не позавидовать!..

«Никогда я не был на Босфоре…» Вспомнилась строка из известного стихотворения Сергея Есенина. Почему поэт там не был, понятно. Сто лет назад с логистикой имелись серьезные проблемы. То ли дело теперь! Покупаешь по акции «Белавиа» билеты дешевле обычного. Приезжаешь в аэропорт Минск, садишься в «Боинг», два часа с хвостиком – и ты в аэропорте Ататюрк. Виза не нужна. Проходишь паспортный контроль, забираешь чемодан. И через час оказываешься в центре города.

А если серьезно, то в Стамбуле, бывшей столице Римской, Византийской, Латинской и Османской империй, мне хотелось побывать всегда. Город с огромной историей, уходящей в глубину столетий. Основан в VII веке до нашей эры, не однажды менял название – Византий, Новый Рим, в русских летописях – Царьград, Константинополь. Здесь умер Адам Мицкевич, сюда добирались из охваченной гражданской войной России те, кто навсегда уезжал в эмиграцию. С 1930 года Константинополь официально переименован в Стамбул.

Всего шесть лет назад, в 2011-м, здесь проживало 13 с половиной миллионов человек. Больше, чем во всей Беларуси. По численности населения это первый город в Европе (если суммировать жителей европейской и азиатской частей). Приведу еще несколько цифр. В Стамбуле собирается около 40% всех турецких налогов. Здесь живут более 30 миллиардеров. Город занимает 5-е место в мире среди популярных туристических направлений. В 2012-м тут побывало более 11 миллионов туристов. Потому как есть что посмотреть: в Стамбуле 70 музеев, 17 дворцов, 64 мечети, 49 церквей. Ну, а дальше исключительно личные впечатления.

Внутри Голубой мечети.

Босиком… по Голубой мечети

В центре города мечети находятся близко друг от друга. О времени молитвы периодически напоминает голос муэдзина. Понятно, звучит он в записи, идет через усилитель. Экзотика, конечно. Голос протяжный, несколько заунывный, преобладают высокие ноты. Для уха, привыкшего к звучанию молитв православных или католических, немного странно. Но чужую культуру надо уважать. Около моего отеля мечетей не было. А знакомые, которые ездили в Стамбул раньше, с улыбкой рассказывали, что такой голос будил их этак часов в 6 утра.

Оказавшись в городе в середине дня, я сразу отправилась осматривать исторический центр. Тем более что на площади Султанахмет находится сразу несколько знаменитых храмов. Решила начать с Голубой мечети. Она – один из символов Стамбула. Неслучайно именно ее силуэт красуется на многих путеводителях и в альбомах.

Если хочешь попасть в храм, нужно надеть платок (нет своего – тебе дадут голубой, он соответствует основному цвету интерьера). При входе обувь положено снять. Упаковал ее в целлофановый пакет – и входи. Это правильно, потому как внутри пол весь застелен коврами. Разреши входить в обуви – затопчут!

Снимаю ботиночки и понимаю, что я… босиком. В Минске, когда вылетала, был ноль, а в Стамбуле тепло, погода весенняя, почти 15. Приехав, я обула ботинки на босые ноги. И что теперь делать? До отеля далеко, в чемодане носков нет. Отрываю полиэтиленовые пакеты: может, надену на ноги, а то как-то негигиенично… Но служащий охраны быстро разгадал мое намерение:

– No, no! Without plastic! (Без пластика!)

Размотала пакеты и пошла босиком. Может, и хорошо: полностью ощутила пушистость и чистоту ковров в одном из главных храмов Стамбула.

Голубая мечеть, конечно, производит очень сильное впечатление: и своими шестью минаретами, и размахом, пропорциям, продуманностью пространства, огромным количество окон с мозаиками, откуда льется свет. Невольно думаешь: величие и красота мечети, сравнимого по масштабу с самыми знаменитыми православными и католическими храмами мира (например, храмом Христа Спасителя или собором Святого Петра), свидетельствуют о мощности религии и ее способности влиять на чувства, определять мысли миллионов людей, которые исповедуют эту веру.

Айя-София.

Космос Айя-Софии

В первый день не попала ни во дворец Топкапы, ни в Айя-Софию. Пришла вроде и не поздно, но последние группы туристов запускают в 16.30. Поэтому на следующий день встала еще затемно, часов в семь, и к девяти утра оказалась у входа в Айя-Софию. И, как поняла потом, сделала правильно. Когда через полтора часа выходила из храма, очередь жаждущих попасть внутрь была огромной.

Билет в один из главных стамбульских храмов стоит 40 турецких лир (20 бел. рублей). А впечатлений столько, что это невозможно оценить в деньгах. Внешний вид здания немного странный, оно приземистое, будто распластанное. Но внутри красота невозможная и неописуемая.

Первую Святую Софию построил император Юстиниан. Третья по счету (ее возвели очень быстро, всего за пять лет) на протяжении почти тысячелетия была кафедральным собором Константинополя, главной церковью Византийской империи и всего православного мира. После завоевания османами (турками) Айя-Софию почти на пятьсот лет превратили в мечеть. С 1934 года она является музеем.

Огромный храм устремлен ввысь, в небо. Мощные колонны, спрятанные в стенах, удерживают купол диаметром 31 метр.

Айя-София впечатляет и общим возвышенным настроением, и теми видами, которые открываются, когда взбираешься на второй уровень-этаж, и мирным соседством разных религий: надписи на арабском (золотистая вязь на зеленом фоне), а недалеко – фрагменты мозаик с изображением православных святых. Внутри идет реконструкция. Поэтому часть пространства аж до самого верха огорожена и затянута зеленой строительной сеткой. Внутри полно туристов. Каждый второй (если не первый) снимает на фото и видео.

В тот же день я побывала еще и во дворце Топкапы, расположенном недалеко от площади Султанахмет. Дворец – один из самых посещаемых музеев Турции. У входа в него стоят автоматчики в камуфляжной форме. Сумки пропускают через сканер, как в аэропорту и в метро. Сам проходишь через рамку. Понятно, вопросы безопасности – на первом месте. С одной стороны, это людные места, бесконечный поток желающих увидеть достопримечательности. С другой – возможно, более важной – памятники, национальные святыни.

Один из историков назвал дворец Топкапы «самым симпатичным падишахским дворцом, созданным человеческими способностями». На протяжении четырех веков это был центр управления Османской империей. Дворец, резиденцию султана я осматривала часа два. Это сложное строение: внутренние дворики, террасы, павильоны, коридоры, лестницы. Снаружи и внутри помещения богато украшены. Мозаики, плитка с изысканными узорами. На одной из террас открывается захватывающий вид на Босфор и бухту Золотой Рог. Уже после возвращения из Стамбула в интернете мне попалась информация: Айя-София и дворец Топкапы приносят стране в год 30 миллионов долларов дохода. Как тут не позавидовать! Вот что значит сберечь свои храмы и памятники…

Ксения МИХАЙЛОВСКАЯ.

ПРОФИЛЬ

Новый президент Кыргызстана – кто он?

На днях состоялась инаугурация президента Кыргызстана Сооронбая ЖЭЭНБЕКОВА. Что о нем известно?

Тихоня, ставленник Атамбаева, социал-демократ, уроженец Ошской области, зоотехник, учитель русского языка, экс-премьер Кыргызстана… 24 ноября Сооронбай Жээнбеков, победивший на президентских выборах в Киргизии 15 октября 2017 года, официально занял высший государственный пост. Инаугурация прошла в Бишкеке в государственной резиденции «Ала-Арча». Выдвиженец от Социал-демократической партии Кыргызстана (СДПК), набравший на выборах 54,22 процента голосов избирателей, стал пятым главой государства и сменил на этом посту Алмазбека Атамбаева, возглавляющего партию социал-демократов.

Ставленник Атамбаева

То, что Сооронбай Жээнбеков намерен продолжать политический курс Атамбаева, не является секретом. Об этом в ходе президентской гонки говорил и сам Жээнбеков, и его сторонники. Так, в предвыборном ролике, размещенном на сайте киргизского агентства «Акипресс», Замира Сабурдинова, жительница Джалал-Абадской области, говорит: «*Президент Атамбаев передает все начатое в твердые руки нашего кандидата. Только Жээнбеков может вывести нашу страну вперед. Он прошел путь от учителя до премьер-министра и будет народным и надежным президентом республики*».

Наблюдатели отмечают, что благодаря верности Атамбаеву и отсутствию у Жээнбекова политических амбиций нынешний киргизский президент и сделал его своим ставленником. Сам Жээнбеков, выступая перед избирателями в ходе предвыборной кампании, заявил: *«Я никогда не говорил «я». Я всегда говорил «мы». Я не хвастался, я просто работал. Но эти выборы заставили меня говорить о том, что я сделал».*

Так что же удалось сделать, занимая разные государственные посты, 59-летнему Сооронбаю Жээнбекову, вскоре заступающему на пост президента страны? Его трудовая деятельность разнообразна. Начинал в 1976 году учителем русского языка и литературы в средней школе имени Ленина Узгенского района, правда, не имея специального образования. В 1983 году он окончил Киргизский сельскохозяйственный институт имени Скрябина. После окончания института в 1983 году работал главным зоотехником совхоза, а затем был председателем колхоза. В 1995-м стал депутатом Собрания народных представителей в киргизском парламенте (Жогорку Кенеше) первого созыва. Депутатом Жогорку Кенеша он избирался трижды.

В апреле 2007 года в правительстве Алмазбека Атамбаева Жээнбеков был назначен министром сельского, водного хозяйства и перерабатывающей промышленности. Но после отставки Атамбаева ушел вместе с ним и три года не появлялся на публике.

Во время апрельских событий 2010 года, когда в Кыргызстане сначала во второй раз свергли президента, а потом последовал межэтнический конфликт на юге страны, Сооронбая Жээнбекова на митинге избрали народным губернатором Ошской области. На этом посту он проработал почти 5 лет.

В конце декабря 2015 года Жээнбеков перебрался в Бишкек, где занял должность директора Государственной кадровой службы, а затем стал зампредседателя аппарата президента. 13 апреля 2016 года при президенте Алмазбеке Атамбаеве Сооронбай Жээнбеков возглавил киргизское правительство. И вот сейчас – занял пост президента.

Его обещания

«Я не один, нас целая команда», – заявил Жээнбеков, выступая перед избирателями. По словам его сторонников, в ходе предвыборной гонки его поддержали 10 партий и 50 различных организаций. Какие обещания дал перед выборами бывший премьер-министр? *«Для меня одной из важных задач является повышение зарплат учителей, врачей, работников культуры, правоохранительных органов. Мы подняли экономику на 12 процентов, производство – на 57 процентов, экспорт – на 47 процентов, бюджет увеличили на 11 млрд сомов»*, – утверждает Жээнбеков.

По его словам, дороже всего для него интересы страны: »*Это моя программа – простая, понятная, выполнимая. Мы сейчас пожинаем плоды от ЕврАзЭС. Экспорт у нас вырос на 47 процентов. Наши соотечественники обладают такими же правами, как граждане России. Мы решили насчет пенсий, у нас будет единая система пенсий в Казахстане, в России, по ЕврАзЭС. Этот вопрос уже решен».*

Как отмечают наблюдатели, на пути к построению процветающей страны избранный киргизский президент Сооронбай Жээнбеков уже определил круг ближайших союзников. Это прежде всего Россия и соседние государства–члены Евразийского экономического союза (ЕврАзЭС), о чем неоднократно заявлял сам Жээнбеков. Еще в ходе своей предвыборной кампании он отмечал роль России и русского языка для Киргизии и ее жителей: *«Статус официального языка русского закреплен в Конституции. Это язык в мир знаний, в мир дружбы. Мы будем поддерживать и развивать этот язык в нашей стране».*

О клане Жээнбековых

«Отличный семьянин, немногословен, но с юмором». Так отзываются о Жээнбекове люди из его команды. *«Я верю этому человеку, он более 20 лет на госслужбе и не имеет ни капли компромата. Крайне редкий дар в нашей стране»*, – говорит Сергей Пономарев, председатель Ассоциации предпринимателей Кыргызстана. Но компромат все же нашелся. Правда, на одного из братьев – Асылбека Жээнбекова.

По информации из открытых источников, Сооронбай Жээнбеков – третий сын в многодетной семье. Его старший брат Канторо (умерший весной 2017 года) – доктор наук, профессор и президент Джалал-Абадского университета экономики и предпринимательства. Он занимался наукой и был далек от политики. Второй брат, Жусупбек, состоял на дипломатической службе, был послом в Кувейте, Марокко, Иордании. Четвертый брат, Асылбек, экс-спикер парламента. Пятый, Жыргалбек, живет на малой родине. Младший и ныне покойный, Искендер Жээнбеков, считался хорошим юристом – в 28 лет он стал прокурором Ошской области. Есть у Сооронбая Жээнбекова две сестры. Одна из них врач, другая – педагог и сейчас на пенсии.

Сооронбай Жээнбеков женат. Его супруга Айгуль занимается домашним хозяйством, ведет небольшой семейный бизнес в сфере сельского хозяйства и животноводства. Дочь – студентка. Младший сын – школьник.

У СОСЕДЕЙ

Электричество и газ в Литве – самые дешевые в Евросоюзе

В этом году электроэнергия и газ для потребителей в Литве обходились дешевле, чем в большинстве других стран Евросоюза, сообщил Евростат.

В среднем жители Литвы за 100 киловатт-часов электроэнергии в первом полугодии платили 11,2 евро – на 9,3% меньше, чем за тот же период прошлого года.

Налоги и сборы составили 30% цены, свидетельствуют опубликованные в среду статистические данные ЕС.

В целом в ЕС цена на электроэнергию снизилась на 0,5% до 20,4 евро за 100 киловатт-часов.

За газ жители Литвы в среднем платили 3,7 евро за 100 киловатт-часов – на 11,6% меньше (налоги и сборы – 17%).

Во всем ЕС цена на газ снизилась на 6,3% до 5,8 евро за 100 киловатт-часов.

Латвия планирует запустить ракету в космос в 2018 году

Специалисты латвийского научного центра ZINOO планируют в 2018 году к 100-летию независимости Латвии отправить в космос первую ракету, заявил инженер, конструктор ракет Андрей Пукитис, сообщает РИА «Новости».

По его словам, в настоящее время ученые запускают маленькие ракеты, которые выглядят как игрушки.

«Мы первые, кто вообще делает такого вида ракеты. Мы единственные сертифицированные специалисты в регионе Балтии, которым разрешено изготавливать высокомощные ракеты», – рассказал Пукитис.

Планируется, что следующая ракета во время испытаний полетит вверх на 50 километров, а следующая – на 100 километров.

«Надо сделать обтекаемую ракету, аэрономически правильную, чтобы аппарат мог вернуться и мы его отыскали. Большая часть работы уже сделана», – отметил он.

ПЕЧАЛЬНАЯ ХРОНИКА

Крупнейшие в мире катастрофы подводных лодок

В Аргентине продолжаются поиски подводной лодки «Сан-Хуан». В поисковой операции принимают участие несколько стран. Лодка с 44 членами экипажа на борту перестала выходить на связь 15 ноября. Причина исчезновения не известна, однако власти Аргентины полагают, что на борту мог произойти взрыв.

Если это подтвердится, то вероятность обнаружить кого-либо из членов экипажа живым сведется к нулю, и «Сан-Хуан» пополнит список крупнейших катастроф, произошедших на субмаринах, большая часть которых случилась не во время сражения, а в результате поломки или аварии.

Подводная лодка ВМС США «Трешер» (1963)

Американская субмарина затонула во время учений возле полуострова Кейп-Код у берегов штата Массачусетс, унеся жизни 129 членов экипажа.

Механическая поломка привела к тому, что лодка быстро затонула и взорвалась. Ее обломки были обнаружены на глубине более 2500 метров.

Российская подлодка «Курск» (2000)

Российская подводная лодка «Курск» затонула во время военно-морских учений в Баренцевом море, в акватории между Норвегией и Россией, после того как на борту произошло два взрыва, вызванных утечкой топлива торпедного двигателя.

Большинство из 118 человек на ее борту моментально погибли. 23 человека сумели выбраться в задний отсек, где ожидали, когда придет помощь, однако умерли от удушения спустя неделю после начала спасательной операции.

Атомная субмарина ВМС США «Скорпион» (1968)

99 человек погибли на борту атомной подводной лодки «Скорпион», которая пропала в Атлантическом океане в 400 милях к юго-западу от Азорских островов, примерно в 1450 км от берегов Португалии.

Ее обломки были найдены пять месяцев спустя. Причиной катастрофы, как полагают, стал случайный взрыв торпеды.

Подводная лодка ВМС Великобритании «Тетис» (1939)

Британская субмарина стала забирать воду и затонула во время тренировочного погружения в Ливерпульском заливе в Ирландском море.

Из 103 членов экипажа выжили четверо.

Советская подводная лодка К-129 (1968)

Советская дизель-электрическая субмарина К-129, оснащенная ядерными боеголовками, затонула, патрулируя акваторию Индийского океана. На ее борту находились 98 человек, все они погибли.

Обломки субмарины были обнаружены к северу от острова Оаху Гавайского архипелага американской подводной лодкой «Халибут».

Относительно этой аварии существует целый ряд теорий, включая столкновение с неким американским кораблем, однако Вашингтон последовательно это отрицал, и, согласно официальному отчету ВМС США, виной гибели советской субмарины был «трагический взрыв на борту».

Китайская субмарина «Мин 361» (2003)

Во время учений произошла поломка дизельного двигателя подлодки «Мин 361», когда она находилась в заливе Бохайвань в Желтом море у северо-восточного побережья КНР. Поломка привела к резкому снижению количества кислорода на борту и удушению всех 70 членов экипажа.

Это был первый случай, когда Китай обнародовал случай гибели своей субмарины.

Советская подводная лодка К-8 (1970)

Электрическое замыкание привело к множественному возгоранию на борту подлодки К-8, которая затонула в Бискайском заливе к северу от берегов Испании, унеся жизни 52 военных моряков.

Нескольким членам экипажа удалось спастись, однако Москва так и не раскрыла число выживших в этой катастрофе.

Советская субмарина К-278 «Комсомолец» (1989)

42 человека из 69 членов экипажа погибли после того, как в результате пожара были разрушены системы цистерн балласта, и субмарина стала тонуть.

Авария произошла в Норвежском море, к юго-западу от норвежского Медвежьего острова.

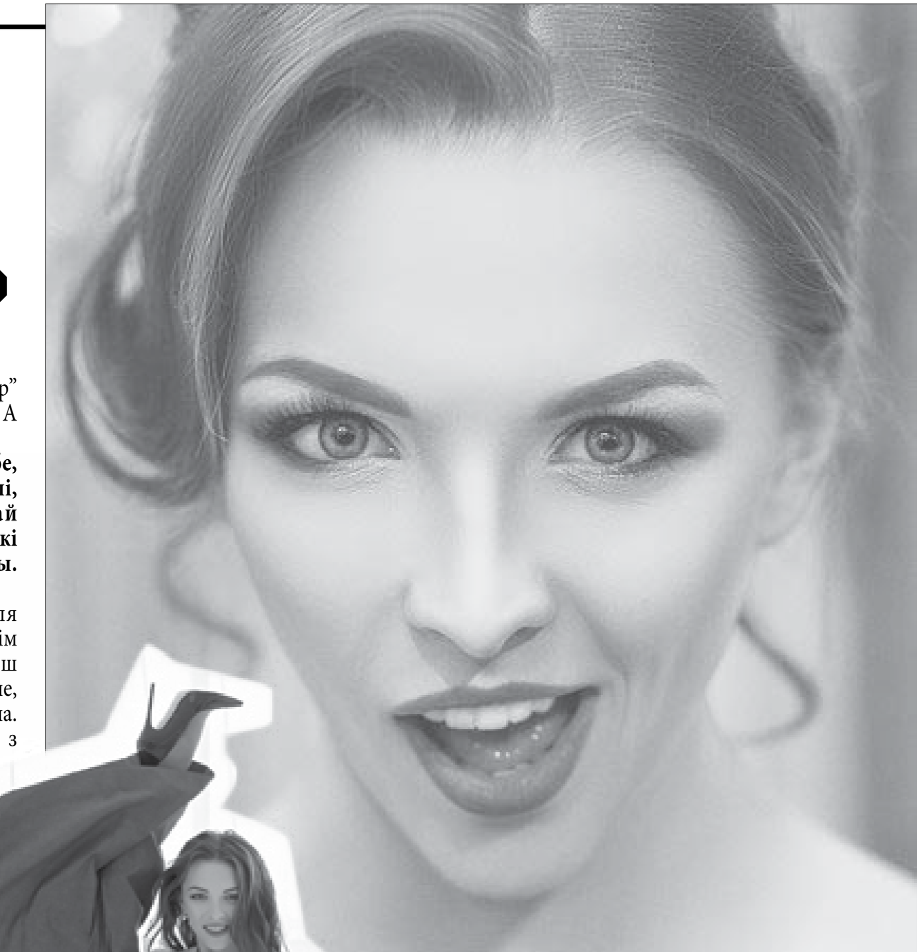
Субмарина ВМС США SS-109 (1927)

40 человек погибли, когда американская подлодка SS-109 затонула после того, как ее протаранил американский корабль береговой охраны у полуострова Кейп-Код.

Удивительный факт: субмарина вернулась в строй спустя год после этой аварии и активно прослужила вплоть до своего списания в 1936 году.

ПЕРСОНА

Меліціна СТАНЮТА:
«Мой галоўны медаль – любоў гледачоў»

– У мастацкую гімнастыку цябе прывялі бацькі?

– Мама хацела аддаць мяне ў фігурнае катанне. Але лёс склаўся інакш. Мы неяк гулялі каля спартыўнага комплексу, а міма праходзіла жанчына і прапанавала адвесці мяне ў секцыю "мастачак". Незнаёмкай аказалася Святлана Бурдзявіцкая, яна стала маім першым трэнерам. Так, воляй выпадку, у 3 гады я стала займацца спортам. Напачатку было нясоладка. Для гнуткасці прыходзілася сядзець на шпагаце паміж двума зэдлікамі. На адным ляжала пятка, на другім – насок. Рукі за спіну. І так па дзесяць хвілін.

– Жорсткі трэніровачны рэжым…

– Без працы вялікіх перамог не бывае. Спорт у нас не толькі жорсткі, але і траўматычны. Булавы, абруч, скакалкі могуць так ударыць – мала не падасца. Мне не раз прылятала і ў вочы, і ў нос. Цела абсыпана сінякамі. Уяўляеце, што людзі думаюць? Еду летам у аўтобусе, ногі і рукі сінія: адна бабуля доўга мяне разглядае і са спачуваннем раіць хутчэй кідаць хлопца… А на спаборніцтвах гледачы бачаць лёгкія скачкі, плаўныя рухі – дзеля такой карцінкі трэба, як кажуць, "уломваць" з раніцы да вечара на трэніроўках.

– Меліціна, у тваёй скарбонцы шмат узнагарод з чэмпіянатаў свету і Еўропы. Але на алімпійскі п'едэстал падняцца не атрымалася. Як лічыш, чаму?

– Рыхтавалася да выступлення так старанна, як да апошняга бою. Аднак усё перакрэсліла недарэчная памылка ў практыкаванні з булавамі – у выніку толькі пятае месца. Як так атрымалася? Не ведаю. Можа, нервы здалі. Здаецца, ноччу, калі хто разбудзіць, зраблю ўсё выдатна. Ды і трэнер пацiскала плячыма. На гульнях у Лондане ведала, дзе недапрацавала, што ўпусціла, а ў Рыа… Шкада, але ж час назад не павернеш – такі ён, спорт. Мой галоўны медаль – гэта любоў і павага гледачоў.

– І ты вырашыла сысці з мастацкай гімнастыкі?

– Рашэнне далося нялёгка, але не было спантанным: доўга ўзважвала ўсе "за" і "супраць". Мне 23 гады, у зборнай я была "бабулькай". Паспяховыя выступленні ў гімнастыцы пасля 20 гадоў – хутчэй выключэнне з правіл. Пасля няўдачы на Алімпіядзе адчувала спусташэнне, стомленасць, ды і нервы не жалезныя. Думала: адпачну, набяруся сіл і вярнуся. Не атрымалася. Прыходзіць у залу кожны дзень, займацца па восем гадзін не было ўжо ні сіл, ні жадання.

– Сем гадоў таму ты сур'ёзна пашкодзіла нагу. Яшчэ баліць?

– Так. 2010 год быў адным з самых цяжкіх. На спаборніцтве атрымала цяжкую траўму. Укруцілі ў ступню шруб. "Адпачывала" ад спорту некалькі месяцаў, але вярнулася на гімнастычны памост. Усе гэтыя гады давялося выступаць праз боль. Прызвычаілася выкладвацца па максімуме. Заўсёды.

– Прыхільнікі не надакучваюць?

– У Беларусі, калі і пазнаюць мяне, усміхнуцца і пойдуць далей. Па аўтографы рэдка звяртаюцца. Іншая справа ў Італіі, Іспаніі, Японіі – там вельмі любяць наш від спорту. У Краіне ўзыходзячага сонца вельмі развітае пачуццё прыгожага, грацыі. А што рабілася ў Більбаа! Нас пасля выступленняў выводзілі сакрэтнымі шляхамі. На ахоўнікаў накідвалі касцюмы гімнастак, каб адцягнуць увагу, а мы хуценька беглі праз чорны выхад, бо праз натоўп фанатаў мы не прабіліся б ніяк. Некаторыя з іх нават пад аўтобус кідаліся, толькі каб атрымаць аўтограф!

– Напэўна, і падарункамі завальвалі. А які быў самы незвычайны?

– Дораць вельмі часта мяккія цацкі, сумкі, паштоўкі… Усё беражліва захоўваю. Здзівіла прыхільніца з Японіі, якая ўручыла сувенірных коцікаў, апранутых у касцюмы, кропелька ў кропельку такія, як у мяне. Самыя адданыя і любімыя фанаты – дзеці. Вяртаюся дадому, а мой пад'езд размаляваны каляровымі крэйдамі, уваходныя дзверы распісаны пажаданнямі. Як мяне яшчэ ЖЭС не выселіла (*смяецца*)!

– Атрымліваецца, у Беларусі мастацкая гімнастыка – не самы папулярны від спорту?

– Трэба больш рэкламы! Раней, яшчэ падлеткам, калі гуляла па горадзе, я часта бачыла білборды з Інай Жукавай, Любай Чаркашынай, Светай Рудалавай. Думала пра сябе: "Вось даб'юся ў спорце вяршыняў – мяне таксама запросяць на фотасесію". Так яно і выйшла. Спадзяюся, мой кулончык з гімнасткай натхніць кагосьці з дзяўчатак таксама пайсці ў спартзалу. У нас шмат беларускіх брэндаў: чаму б не запрасіць зняцца для рэкламы нашых гімнастак? Дзяўчыны-прыгажуні, вядомыя ў свеце, – чым не мадэлі?

Таленавітых дзяцей і прафесійных трэнераў у нас шмат. Выступленні юных гімнастак на традыцыйным міжнародным дзіцячым турніры "Baby Cup" пацвярджаюць мае словы. А вось залаў не хапае…

– Зорныя гены ў цябе, відавочна, ад прабабулі, вядомай беларускай актрысы, народнай артысткі СССР Стэфаніі Станюты. Ты яе памятаеш?

– Мая прабабуля выступала ў Купалаўскім тэатры ва ўзросце больш за 80 гадоў, але на сцэне яе, на жаль, я так і не ўбачыла. Памятаю, мы шмат гулялі з ёй па Мінску, кармілі бяздомных коцікаў. Яе кватэра для мяне, маленькай дзяўчынкі, была казачным месцам. Прабабуля рабіла незвычайныя каралі з розных прыродных матэрыялаў, гузікаў, я іх любіла прымяраць. Гэтыя ўпрыгажэнні з цягам часу сталі вельмі далікатнымі, я іх беражліва захоўваю. Кватэра прабабулі нагадвала тэатральную грымёрку, дзе знаходзіўся чароўны куфэрак, маскі, старыя фарбы для грыму…

– Яна ўхваляла твае заняткі гімнастыкай?

– Так. Маё першае выступленне прабабуля ўбачыла на фестывалі "Baby Cup", і ёй вельмі спадабалася. Яна марыла стаць балерынай, заўсёды за сабой сачыла, была вельмі пластычная. У 70 гадоў магла сесці на шпагат! Вы ведаеце, мастацкая гімнастыка пачалася з балета: Айседора Дункан адкінула ў бок пуанты, стала на пальчыкі і пайшла ў "адвольны танец".

– Чым зараз займаешся?

– На тэлеканале АНТ у праграме "Наша раніца" вяду спартыўную рубрыку. Паказваю тэлегледачам, што займацца спортам можна (нават трэба!) не толькі ў трэнажорнай зале, але і дома. Напрыклад, раніцай, перад тым як пайсці на працу. Усяго некалькі хвілін, а добры настрой і бадзёрасць на ўвесь дзень гарантаваны.

Яшчэ імкнуся раскруціць магазін біжутэрыі (*усміхаецца*). Там нават можна знайсці эксклюзіўны сярэбраны кулон "Гімнастка". Доўга думала над кожнай яго дэталлю, у выніку атрымалася мілая грацыёзная Дзюймовачка. Дзяўчаты, думаю, ацэняць! У Італіі і Іспаніі юныя гімнасткі літаральна губляюць розум ад такіх мілых дзявочых упрыгажэнняў, паглядзім, як гэта спадабаецца беларускам.

З мастацкай гімнастыкай канчаткова не развіталася. Удзельнічаю ў майстар-класах, выступаю за мяжой. У мінулым годзе ўпершыню выходзіла на сцэну з сімфанічным аркестрам на фестывалі Юрыя Башмета, выступала пад тэмпераментнае "Лібертанга" П'яцолы. Вельмі спадабалася!

– Дзетак трэніраваць не хочаш?

– Зараз хачу адпачыць. Кожны дзень прыходзіць у залу, шчыра прызнаюся, надакучыла. Цяпер з'явілася больш вольнага часу, магчымасць падарожнічаць, і не хочацца гэта страчваць. У дзяцінстве марыла стаць дыпламатам, мяне заўсёды вабілі далёкія краіны. Хоць падчас спаборніцтваў і паглядзела паўсвету, але там шмат часу займалі трэніроўкі і выступленні.

– Можа, і ты паспрабуеш сябе як актрыса?

– З задавальненнем прыходжу ў Купалаўскі тэатр, Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі. Але толькі як глядачка. Пра сцэну не думаю. Адразу пачалі б параўноўваць з прабабуляй. Мяне радуе, што сёння прозвішча Станюта асацыіруецца таксама і са спартыўнай гімнастыкай. Упэўнена, прабабуля мною ганарылася б.

Не так даўно здымалася ў перадачы, прысвечанай жанчынам у спорце. Журналістка прапанавала пабыць мне не толькі гімнасткай, але і актрысай Купалаўскага. "Гаральд і Мод", пастаўлены рэжысёрам Мікалаем Пінігіным, стаў апошнім спектаклем маёй прабабулі. Дзіўная п'еса, дзіўныя героі: Ёй – 80, Яму няма і 20. Паміж імі ўзнікае каханне. Партнёрам Стэфаніі Станюты на сцэне быў малады Ігар Дзянісаў. Прабабулі падабаўся гэты спектакль – усе звykліся, што Станюта амаль заўсёды выступала ў вобразе сялянскай жанчыны ў ботах, хустцы. А тут – Лондан, шампанскае, музыка, танцы.

Вось і на мяне надзелі прыгожую сукенку, зрабілі такую ж прычоску. Мы з Ігарам Дзянісавым абмяняліся на сцэне літаральна чатырма рэплікамі. Я вельмі хвалявалася і доўга не згаджалася ўдзельнічаць у пастаноўцы. Але ў выніку атрымала неверагодныя эмоцыі! У канцы акцёр прамовіў: "Ніколі не думаў, што на адной сцэне сустрэнуцца памаладзеўшая Мод і састарэлы Гаральд!"

– Ведаю, ты нарадзілася ў Мінску, якому сёлета споўнілася 950 гадоў. Дзе ты любіш бавіць вольны час?

– Мінск – горад родны, утульны. За апошнія гады наша сталіца вельмі ажывілася. Узяць тую ж Нямігу – забавы на любы густ: можна і на катамаране паплаваць, і на ровары ўздоўж набярэжнай пракаціцца. У выхадныя тут эпіцэнтр вяселля. Ідзеш па маладзёжнай вуліцы, Кастрычніцкай, і здаецца, што ты ў Еўропе.

Асаблівая энергетыка ў Аляксандраўскага сквера. У старажытным парку знаходзіцца блізкі майму сэрцу тэатр імя Янкі Купалы. Я была зусім маленькая, але памятаю, як мы з прабабуляй Стэфаніяй гулялі па цяністых алеях сквера, адпачывалі на лаўках ля фантана "Хлопчык з лебедзем". Люблю раён Камсамольскага возера. З ім звязаны прыемныя ўспаміны: школа, заняткі мастацкай гімнастыкай, дзіцячыя гульні ў дварах. Лепшае месца, каб сабрацца з думкамі і адцягнуцца ад клопатаў і мітусні. Заўсёды знаходжу час на сустрэчы з сябрамі ў кавярні, наведваю тэатральныя прэм'еры. Па вечарах дома, калі ёсць вольны час, з задавальненнем чытаю кнігі.

Хрысціна ХІЛЬКО.
("Алеся".)

ЗОРНЫ ГОСЦЬ

Уладзіслаў ГАНЧАРОЎ:
«Чытаў пра сябе – і дзіву даваўся!..»

Герой Гульняў-2016 распавёў "Народнай Волі" пра асаблівасці жыцця алімпійскага чэмпіёна.

На Алімпіядзе ў Бразіліі акрабат **Уладзіслаў ГАНЧАРОЎ** заваяваў для беларускай зборнай адзіны залаты медаль у скачках на батуце. Чым сёння жыве чэмпіён?

– Больш за ўсё стаміўся ад пытання журналістаў "Што змянілася ў вашым жыцці пасля перамогі на Алімпіядзе?". Ды нічога не змянілася! Як жыў, так і жыву, як трэніраваўся, так і трэніруюся… Алімпіяда даўно прайшла – гэта ўжо гісторыя.

– Надакучыла пасляалімпійская слава?

– Вельмі складана даводзілася адразу пасля Гульняў. Пастаянныя тэлефанаванні, запрашэнні… Так працягвалася каля паўгода, і толькі затым народ крыху супакоіўся.

– Ці сталі скачкі на батуце пасля вашай перамогі больш папулярнымі ў Беларусі?

– Мяркую, што так. Крыху іншыя сталі адносіны да гэтага віду спорту, больш дзяцей пацягнулася ў секцыі.

– Але ж батут, напэўна, даволі небяспечны занятак…

– Я хачу сказаць, што любы від спорту траўматычны. Больш за тое – нават калі вы не займаецеся спортам, то верагоднасць атрымаць дзе-небудзь траўму не меншая, чым сярод прафесійных спартсменаў. Так, скачкі на батуце знаходзяцца, як кажуць, у групе рызыкі, таму што працаваць даводзіцца на вышыні. Але калі карыстацца ўсімі неабходнымі правіламі, то нічога з вамі не здарыцца.

– На якую максімальную вышыню вы можаце скакаць?

– Да 8 метраў, але звычайна працую на меншай вышыні.

– Ці прыходзяць беларускія балельшчыкі на спаборніцтвы? Скачкі на батуце – гэта ўсё-такі не футбол і не хакей.

– У Мінску праходзіў Кубак свету, і я бачыў амаль запоўненыя трыбуны. Не думаю, што ўсе тыя людзі прыйшлі па "адміністрацыйным указанні", бо асабіста ведаю тых, хто прыходзіў па ўласнай ініцыятыве. Іншая справа, што і зарабіць тут асабліва немагчыма, таму на тыя ж спаборнітвы Кубка свету ўваход быў наогул бясплатны.

– Акрабаты – доўгажыхары ў спорце?

– Гэта індывідуальна, бо ўсё залежыць ад здароўя і жадання чалавека. Нехта з-за траўмы вымушаны ў 18 год развітацца з батутам, а, напрыклад, наш батуціст Мікалай Казак і ў 40 год выступае.

– Алімпіяда вам нешта дала акрамя славы, прызнання і прызавых?

– Шчыра кажучы, я выступаў на Алімпіядзе не дзеля прызавых, хаця 150 тысяч долараў таксама не перашкодзілі. Як кажуць, у гаспадарцы спатрэбяцца. Але для спартсмена важна паказаць сваё майстэрства, даказаць сабе, людзям і трэнеру, што ўвесь гэты час ты працаваў не дарэмна.

– Пасля Алімпіяды шмат пісалі пра ваш раман з батуцісткай Ганнай Гарчанок, але, відаць, хапала і недакладнай інфармацыі…

– Так, у пагоні за рэйтынгамі некаторыя СМІ такое друкавалі, што чытаў пра сябе – і дзіву даваўся! Напрыклад, напісалі, што я Ане прапанову выйсці замуж зрабіў па электроннай пошце. Большага глупства і прыдумаць немагчыма! Я не ведаю, хто сёння наогул карыстаецца электроннай поштай для перапіскі, калі ў цябе ёсць тэлефон у руках і розныя больш зручныя сродкі перадачы інфармацыі. Да таго ж, чаму я павінен рабіць прапанову па пошце, а не сказаць у вочы?

Дарэчы, з нашых з Аняй старонак у сацыяльных сетках многія журналісты таксама бралі фотаздымкі і дзіўным чынам іх падпісвалі. Мабыць, піярыліся на нас. Таму я прыняў рашэнне наогул выдаліць свае акаўнты, каб больш не спакушаць прадстаўнікоў СМІ і не падштурхоўваць іх да непрыгожых учынкаў.

– Увогуле, вы аматар "завіснуць" у сацыяльных сетках?

– Не, для гэтага няма ні жадання, ні часу. Магу нейкі фотаздымак выкласці ў "Інстаграм", але гэта не пастаянна. Калі ж з некім хачу пагаварыць, то мне прасцей зрабіць гэта па тэлефоне.

– Не так даўно на чэмпіянаце свету, які праходзіў у Балгарыі, вы разам з Алегам Рабцавым сталі пераможцамі ў сінхронным практыкаванні. Алімпійскі чэмпіён пацвердзіў клас?

– Шчыра кажучы, я не вельмі задаволены выступленнем, бо ўсё-такі больш разлічваў на індывідуальныя спаборніцтвы. Чаму не атрымалася? Як кажуць, добра пачаў і дрэнна закончыў. Дарэчы, балгары заўсёды турніры арганізоўваюць проста супер. Хаця балельшчыкаў там было менш, чым у Мінску.

– Зараз вы ўжо ў адпачынку?

– Трэніроўкі ёсць, але без вялікіх нагрузак, таму з'явілася больш вольнага часу, каб схадзіць у кіно ці на выставу. Калі атрымаецца, то, можа, і на мора ўдасца з'ездзіць. Але Новы год, відаць, сустрэну дома...

Алесь СІВЫ.

ГАСТРОЛЬ

Акцёры «скардзяцца» на доўгія паклоны

Балет Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета амаль тыдзень будзе гастраляваць па Аўстрыі і Германіі.

"Для таго каб у Еўропе даведаліся аб беларускім балеце, было выдаткавана нямала сіл як з боку самога Вялікага тэатра, так і з боку нямецкіх імпрэсарыа Віктара Шэлера і яго жонкі Наталлі Лутошкінай, – распавядае балетмайстар-пастаноўшчык **Аляксандра Ціхамірава**. – *Вядома, гастролі – не свята. Пераезды, дарога, стрэсы, напружанне, адказнасць, розныя сцэны, доўгае расстанне з блізкімі. І цяжкая праца. Але ж як выдатна нас заўсёды прымае еўрапейская публіка! Гледачы пасля спектакля цябе не адпускаюць – доўга апладзіруюць, бяруць аўтографы, кажуць цёплыя словы. Артысты падчас нават "скардзяцца" на тое, што паклоны вельмі доўга цягнуцца...»*

На гастролі артысты беларускага балета вязуць спектаклі "Лебядзінае возера" і "Шчаўкунчык".

Аліна ВЕТРАВА.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Ёсць Надзея!

Беларуская біятланістка першы раз у сваёй кар'еры атрымала перамогу на Кубку свету.

У той час, як асноўныя спадзяванні беларускія балельшчыкі ўскладаюць на Дар'ю Домрачаву, у індывідуальнай гонцы на 15 км на першым этапе Кубка свету ў шведскім Эстэрсундзе нечакана "выстраліла" Надзея Скардзіна. Яна і ўзнялася на залаты п'едэстал.

Дарэчы, напярэдадні спартсменка распавядала, што гэта апошні сезон у яе кар'еры.

"Часам з'яўляюцца сумненні, ці магу я яшчэ паказаць свой максімальны вынік", – казала яна.

Як бачым, сумненні аказаліся дарэмнымі…

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 4 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.35 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.15 «Зона Х».
08.50 Слово митрополита Павла на праздник Введения во храм Пресвятой Богородицы.
09.10 «Главный эфир».
10.20, 12.10, 18.35, 19.20 **«Забудь и вспомни».** Сериал.
12.45, 14.35, 15.25 **«Половинки невозможного».** Х/ф.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское «Времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Наши».
22.10 **«След».** Сериал.
23.55 «Арена».
00.55 «День спорта».
01.10 **«Офицерские жены».** Сериал.

Беларусь 2
07.00 «Телеутро».
09.00, 19.05, 21.05 «Тэлебарометр».
09.30 «Копейка в копейку».
10.10 «Сыграй меня, если сможешь!».
10.45 «Камень, ножницы, бумага».
11.20 «Мир наизнанку».
12.20 «Кунг-фу панда: захватывающие легенды». Мультфильм.
13.35 «Свадьба вслепую».
15.20 «Спирит: душа прерий». Мультфильм.
16.45 **«Хранитель времени».** Х/ф.
19.15 «Суперлото»
20.10 «Научи жену рулить».
21.40 «Два рубля».
22.00 «КЕНО».
22.05 «ЛавЛавСаг».
23.00 **«Их перепутали в роддоме».** Сериал.

Беларусь 3
07.00 «Дабранак».
07.35, 20.10 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 19.55 «Калейдаскоп».
08.20, 12.15, 22.45 «Гэты дзень».
08.25 «Размовы пра духоўнае».
08.35 «Нацыянальны хіт-парад».
09.30 «Наперад у мінулае».
10.00 «Навукаманія».
10.30 **«Чакай мяне».** М/ф.
12.20 «Старыя казкі».
12.45 «Сінематэка».
13.30 «Палітра бацькі».
13.55 «Беларусь як песня».
14.25 **«Расследаванні камісара Мегрэ».** Серыял.
16.00, 21.10 **«Глыбокая плынь».** М/ф.
17.35 Гала-канцэрт лаўрэатаў Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь.
19.25 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака».
20.40 «Калыханка».
21.05 «Час кіно».

Беларусь 5
08.00, 16.35 Футбол. Чемпионат Англии.
09.55, 13.10 Тяжелая атлетика. Чемпионат мира.
11.30, 12.25 Биатлон. Этап Кубка мира.
12.15, 14.45, 16.25 «Спорт-микс».
14.55 «Про спорт. Итоги недели».
15.40 «Большой спорт».
18.35 «Время футбола».
19.20 Хоккей. КХЛ. «Ак Барс» (Казань) – «Динамо-Минск». Прямая трансляция (в перерывах – «Спорт-центр»).
22.00 Футбол. Чемпионат Англии. Обзор тура.
23.00 Смешанные единоборства. UFC.

ОНТ
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Контуры».
10.00 «Жить здорово!»
11.05, 13.05, 16.15, 18.15, 21.00 «Новости спорта».
11.10 «Модный приговор».
12.20, 13.10 «Гении и злодеи».
13.55 «Давай поженимся!».
14.55 «Мужское/Женское».
16.20 «Обратный отсчет».
16.55 «На самом деле».
18.20 «Контрольная закупка».
18.55 «Удача в придачу!». Дневник.
19.00 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.05 «Наша жизнь».
22.15 «Анатомия террора».
23.00 «Вечерний Ургант».
23.40 «Ночные новости».
23.55 «Время покажет».

РТР-Беларусь
07.00 «Утро России».
10.00 «Картина мира».
10.55 «Погода на неделю».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.40 «Комната смеха».
12.30 «Что происходит».
13.35 «Наше дело».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «О самом главном».
15.45 «60 минут».
17.35 «Судьба человека».
18.45 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.35 **«Морозова».** Сериал.
22.10, 23.10 **«Своя чужая».** Сериал.
23.55 **«Провокатор».** Сериал.

НТВ-Беларусь
05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10, 07.10 «Деловое утро НТВ».
07.50, 08.05 **«Возвращение Мухтара».** Сериал.
09.45 «За гранью».
10.25 **«Подозреваются все».** Сериал.
11.05 **«Свидетели».** Сериал.
12.00 «Суд присяжных».
13.25, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.10 «Звезды сошлись».
16.30 «Жди меня».
17.30 «Ты не поверишь!».
19.40 **«Чужое лицо».** Сериал.
21.30 **«Шелест».** Сериал.
23.30 «ЧП.by».
23.50 «Итоги дня».
00.20 **«Версия».** Сериал.

СТВ
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 17.25 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
07.40, 20.10, 23.00 «СТВ-спорт».
08.30 «Неделя».
09.25 «Большой завтрак».
10.05 «Смотреть всем!».
10.40 «Неделя спорта».
11.15 «Русское оружие будущего: на море, на суше, в воздухе».
12.55 «Большой город».
13.50 **«Особое мнение».** Х/ф.
16.15 «Водить по-русски».
16.50 «Теледоктор».
17.35 «Доказательства бога».
18.35 «Тайны Чапман».
20.00 «Столичные подробности».
20.15 «Звезда эпохи».
21.35 «Самые шокирующие гипотезы».
23.05 «Военная тайна».
00.45 «Залатая калекцыя беларускай песні». « Гродна».

Мир
06.00 **«Стервы, или Странности любви».** Сериал.
07.30 «Доброе утро, мир!».
08.35 «Нет проблем».
10.00, 02.15 «Любимые актеры».
11.00, 13.15 **«Мама-детектив».** Сериал.
13.00, 16.00, 19.00 «Новости».
14.25 «Другой мир».
15.00 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 17.10, 18.05, 04.45 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
19.20 **«Маша в законе».** Сериал.
21.15 **«Отдел 44».** Сериал.
23.10 **«Перелетные пташки».** Х/ф.
01.00 **«Снегурочку вызывали?».** Х/ф.
02.55 **«Мафиоза».** Сериал.

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.50 «Новости культуры».
06.35 «Пряничный домик».
07.05 «Легенды мирового кино».
07.35 «Пешком…».
08.05, 22.15 **«Аббатство Даунтон».** Сериал.
09.45 «Важные вещи».
10.15, 17.45 «Наблюдатель».
11.10, 00.35 «ХХ век».
12.15 «Мы – грамотеи!».
12.55 «Белая студия».
13.35 «Куклы».
14.15 «Цвет времени».
14.30 «Библейский сюжет».
15.10, 01.40 «Исторические концерты».
16.15 «На этой неделе… 100 лет назад. Нефронтовые заметки».
16.40 «Агора».
18.45 «Я местный. Николай Коляда (Екатеринбург)».
19.45 «Главная роль».
20.05 «Щелкунчик». Торжественное открытие XVIII Международного телевизионного конкурса юных музыкантов.
21.35 «Климт и Шиле».
00.05 «Мастерская архитектуры».
01.35 «Чингисхан».
02.40 «Pro memoria».

Белсат
07.00, 21.00, 00.45 «Аб'ектыў».
07.15 «ПраСвет».
07.50 «Над Нёмнам».
08.10 «Эксперт».
08.30 «Зона «Свабоды».
09.05 «Людскія справы»: «Вяртанне камуналак».
09.40 «Вяскоўцы».
10.05, 16.30 «Сафары». Д/ф.
11.35 «Кожны з нас»: «Жыццё пачалося, калі села на інвалідны вазок».
12.30, 21.45 **«Млын і крыж».** М/ф.
14.00 «Абарваныя жыцці: Шэран Тэйт». Д/ф.
14.55 «Гістарычны даведнік Багуслава Валашаньскага». Дак.серыял.
15.20 «План». Д/ф.
16.15 «Сведкі»: «Культавы «Клеменс» у Віцебску».
18.00 «Невядомая Беларусь»: «Партрэт». Д/ф.
18.30, 19.30, 23.15, 01.10 «Студыя «Белсат».
18.55 «Асабісты капітал».
19.15 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
21.25, 01.30 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Зэльва. Ад Сапегаў да Генюшаў».

ВТОРНИК, 5 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.40 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.20 «Зона Х».
09.10, 22.10 **«След».** Сериал.
10.55, 12.10, 18.35, 19.20 **«Забудь и вспомни».** Сериал.
13.10 «Детский доктор».
13.45 «День в большом городе».
14.45, 15.25 **«Райское место».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское «Времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Специальный репортаж».
00.00 «Сфера интересов».
00.55 «День спорта».
01.10 **«Офицерские жены».** Сериал.

Беларусь 2
07.00 «Телеутро».
09.00, 19.15 «Тэлебарометр».
09.05, 17.05 **«Женский рай».** Сериал.
11.00 «Папа сможет?».
11.55 **«Команда».** Сериал.
13.55, 19.20 «Понаехали».
15.10 **«Их перепутали в роддоме».** Сериал.
16.15 «Ничего себе ньюз».
16.20 «Пин_код».
20.25 «Барышня-крестьянка».
21.30 «Богиня шопинга».
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
22.05 «Когда мы дома».
22.40 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур группового раунда. «Манчестер Юнайтед» (Англия) – ЦСКА (Россия). Прямая трансляция.
00.50 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур группового раунда. Обзор игрового дня.

Беларусь 3
07.00 «Дабранак».
07.35, 20.15 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.00 «Калейдаскоп».
08.20, 12.15 «Гэты дзень».
08.25, 18.30 **«Пётр Лешчанка. Усё, што было…».** Серыял.
09.25, 17.50 «Апошні дзень».
10.05 «Святло далёкай зоркі».
10.35 «Эпоха Максіма Багдановіча».
11.00 **«Тры талеры».** Серыял.
12.20 «Старыя казкі».
12.45 «Сінематэка».
13.25 «Рэха далёкай вайны».
13.50 **«Расследаванні камісара Мегрэ».** Серыял.
15.35, 21.05 **«Дзяржаўная граніца».** Серыял.
19.30 «Ваша лато», «Пяцёрачка».
20.40 «Калыханка».
23.25 «Песні пад гітару».

Беларусь 5
08.00 «Время футбола».
08.40 Футбол. Чемпионат Англии. Обзор тура.
09.40 Хоккей. КХЛ. «Ак Барс» (Казань) – «Динамо-Минск».
11.40, 14.30, 19.40, 22.30 «Спорт-микс».
11.50 Тяжелая атлетика.
13.25 «Пит-стоп».
13.55 «Игры «на вырост».
14.40 Смешанные единоборства. UFC.
16.50 Гандбол. Видеожурнал.
17.20 «Спорт-кадр».
17.55 Гандбол. SEHA-Газпром лига. БКГ им.Мешкова – «Загреб» (в перерыве – «Спорт-центр»).
19.50 Хоккей. Кубок Беларуси. Финал. Первый матч. ХК «Гомель» – «Неман» (в перерывах – «Спорт-центр»).
22.10 «Спорт-центр».
22.30 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур. Онлайн игрового дня (в перерыве – «Спорт-центр»).

ОНТ
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Наша жизнь».
10.00 «Жить здорово!».
11.05, 13.05, 16.15, 18.15, 21.00 «Новости спорта».
11.10 «Модный приговор».
12.20, 13.10, 19.00 «Пусть говорят».
13.55 «Давай поженимся!».
14.55 «Мужское/Женское».
16.20 «Обратный отсчет».
16.55 «На самом деле».
18.20 «Контрольная закупка».
18.55 «Удача в придачу!». Дневник.
20.00 «Время».
21.05 **«Второе зрение».** Сериал.
23.05 «Вечерний Ургант».
23.40 «Ночные новости».

РТР-Беларусь
07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.40 «Комната смеха».
12.00, 22.30, 23.10 **«Своя чужая».** Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «О самом главном».
15.45 «60 минут».
17.35 «Судьба человека».
18.45 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.35 **«Морозова».** Сериал.
22.10 «Простые вопросы».
00.15 **«Провокатор».** Сериал.

НТВ-Беларусь
05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10, 07.10 «Деловое утро НТВ».
07.50, 08.05 **«Возвращение Мухтара».** Сериал.
09.40, 23.30 «ЧП.by».
10.25 **«Подозреваются все».** Сериал.
11.05 **«Свидетели».** Сериал.
12.00 «Суд присяжных».
13.30, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.10 **«ППС».** Сериал.
16.30 «Специальный выпуск».
17.30 **«Ментовские войны».** Сериал.
19.40 **«Чужое лицо».** Сериал.
21.30 **«Шелест».** Сериал.
23.50 «Итоги дня».
00.20 **«Версия».** Сериал.

СТВ
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 17.25 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
07.40, 20.10, 23.00 «СТВ-спорт».
08.30, 18.35 «Тайны Чапман».
09.35, 23.25 «Самые шокирующие гипотезы».
10.40, 00.15 **«Департамент».** Сериал.
12.30 «Загадки человечества».
13.50 **«Изгой».** Х/ф.
16.15 «Водить по-русски».
16.50 «Центральный регион».
17.35 **«Разведчицы».** Сериал.
20.00 «Столичные подробности».
20.15 **«Мексиканец».** Х/ф.
23.05 «Автопанорама».
02.00 «Sting: «Последний корабль». Концерт.

Мир
07.30 «Доброе утро, мир!».
08.35 «Нет проблем».
10.00, 05.15 «Любимые актеры».
11.00, 13.15 **«Мама-детектив».** Сериал.
13.00, 16.00, 19.00 «Новости».
14.25 «Другой мир».
15.00 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 17.10, 18.05, 05.35 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
19.20 **«Маша в законе».** Сериал.
21.15 **«Отдел 44».** Сериал.
23.10 **«Мужчина в моей голове».** Х/ф.
01.25 **«Перелетные пташки».** Х/ф.
02.55 **«Мафиоза».** Сериал.

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 «Новости культуры».
06.35 «Пряничный домик».
07.05 «Легенды мирового кино».
07.35 «Пешком…».
08.05, 21.10 «Правила жизни».
08.35, 22.20 **«Аббатство Даунтон».** Сериал.
09.40, 19.45 «Главная роль».
10.15, 17.45 «Наблюдатель».
11.10, 00.35 «ХХ век».
12.00 «Мастерская архитектуры».
12.30 «Сати. Нескучная классика…».
13.10, 20.05 «Необыкновенное путешествие обелиска».
14.00 «Семен Райтбурт».
15.10, 01.25 «Исторические концерты». «Декабрьские вечера». Фестиваль.
16.25 «Пятое измерение».
17.00 «2 Верник 2».
18.45 «Я местный. Евгений Гришковец (Кемерово)».
20.55 «Спокойной ночи, малыши!».
21.40 «Искусственный отбор».
23.30 «Навои».
23.55 «Тем временем».
02.40 «Pro memoria».

Белсат
07.00, 08.00, 12.25, 13.30, 18.30, 19.30, 00.00, 01.55 «Студыя «Белсат».
07.25, 12.55 «Асабісты капітал».
07.50, 13.15, 18.15 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
09.30, 15.00, 21.00, 01.30 «Аб'ектыў».
09.55, 15.25 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Зэльва. Ад Сапегаў да Генюшаў».
10.15, 15.45 «Эксперт».
10.35 **«Урок».** М/ф.
16.05, 23.05 «План». Д/ф.
17.00 «Невядомая Беларусь»: «Палута Бадунова. Успомніць і не забыць». Д/ф.
17.45 «Людскія справы»: «Вяртанне камуналак».
19.00 «Прыват»: «Гульні розуму: дзеля забавы ці заробку?».
21.25, 02.15 «12 тыдняў цішыні». Д/ф.
21.45 «Эфект даміно». Д/ф.

СРЕДА, 6 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.40 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.20 «Зона Х».
09.10, 22.10 **«След».** Сериал.
10.55, 12.10, 18.35, 19.20 **«Забудь и вспомни».** Сериал.
13.10 «Детский доктор».
13.40 «День в большом городе».
14.40, 15.25 **«Райское место».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское «Времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Актуальное интервью».
00.00 «Сфера интересов».
00.55 «День спорта».
01.10 **«Офицерские жены».** Сериал.

Беларусь 2
07.00 «Телеутро».
09.00, 19.20 «Тэлебарометр».
09.05, 17.05 **«Женский рай».** Сериал.
11.05 «Папа сможет?».
12.05 **«Команда».** Сериал.
14.05 «Битва салонов».
15.15 **«Их перепутали в роддоме».** Сериал.
16.15 «Ничего себе ньюз».
16.20 «Пин_код».
19.25 Баскетбол. Кубок ФИБА. «Цмокі-Мінск» (Беларусь) – «Альба» (Венгрия). Прямая трансляция.
21.30 «Богиня шопинга».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
22.05 «Когда мы дома».
22.40 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур группового раунда. «Ливерпуль» (Англия) – «Спартак» (Россия). Прямая трансляция.
00.50 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур группового раунда. Обзор игрового дня.

Беларусь 3
07.00 «Дабранак».
07.35, 20.10 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 19.55 «Калейдаскоп».
08.20, 12.15 «Гэты дзень».
08.25, 18.30 **«Пётр Лешчанка. Усё, што было…».** Серыял.
09.25, 17.50 «Апошні дзень».
10.05 «Святло далёкай зоркі».
10.30 «Эпоха Максіма Багдановіча».
11.00 **«Тры талеры».** Серыял.
12.20 «Старыя казкі».
12.45 «Сінематэка».
13.25 «Знакі лёсу. Віктар Казько».
13.50 **«Расследаванні камісара Мегрэ».** Серыял.
15.30, 21.05 **«Дзяржаўная граніца».** Серыял.
19.25 «Размаўляем па-беларуску».
20.40 «Калыханка».
23.25 «Песні пад гітару».

Беларусь 5
08.00 Хоккей. Лига чемпионов. ¼ финала. «Либерец»–«Цюрих».
09.55 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур. «Челси»–«Атлетико».
11.55 Футбол. Обзор игрового дня.
12.55, 17.15 «Спорт-микс».
13.05 Тяжелая атлетика.
14.45 «Легенды спорта: белорусские истории». А.Герасименя.
15.15 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. «Манчестер Юнайтед»–ЦСКА.
17.25 «Козел про футбол».
17.45 «Слэм-данк».
18.20 «Огневой рубеж».
18.50 Хоккей. КХЛ (в перерывах – «Спорт-центр»).
21.15 Футбол. Клубный чемпионат мира. «Аль-Джазира»–«Окленд-Сити».
22.45 Футбол. Лига чемпионов УЕФА (в перерыве – «Спорт-центр»).

ОНТ
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Артемьев в его фантастическом мире».
10.00 «Жить здорово!».
11.05, 13.05, 16.15, 18.15, 21.00 «Новости спорта».
11.10 «Модный приговор».
12.20, 13.10, 19.00 «Пусть говорят».
13.55 «Давай поженимся!».
14.55 «Мужское/женское».
16.20 «Обратный отсчет».
16.55 «На самом деле».
18.20 «Контрольная закупка».
18.55 «Удача в придачу!». Дневник.
20.00 «Время».
21.05 **«Второе зрение».** Сериал.
23.05 «Вечерний Ургант».
23.45 «Ночные новости».
00.00 «Время покажет».

РТР-Беларусь
07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.40 «Простые вопросы».
12.00, 22.10, 23.10 **«Своя чужая».** Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «О самом главном».
15.45 «60 минут».
17.35 «Судьба человека».
18.45 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.35 **«Морозова».** Сериал.
23.55 **«Провокатор».** Сериал.

НТВ-Беларусь
05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10, 07.10 «Деловое утро НТВ».
07.50, 08.05 **«Возвращение Мухтара».** Сериал.
09.40, 23.30 «ЧП.by».
10.25 **«Подозреваются все».** Сериал.
11.05 **«Свидетели».** Сериал.
12.00 «Суд присяжных».
13.30, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.10 **«ППС».** Сериал.
16.30 «Специальный выпуск».
17.30 **«Ментовские войны».** Сериал.
19.40 **«Чужое лицо».** Сериал.
21.30 **«Шелест».** Сериал.
23.50 «Итоги дня».
00.20 **«Версия».** Сериал.

СТВ
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 17.25 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
07.40, 20.10, 23.00 «СТВ-спорт».
08.30, 18.35 «Тайны Чапман».
09.35, 23.05 «Самые шокирующие гипотезы».
10.40, 23.55 **«Департамент».** Сериал.
12.30 «Загадки человечества».
13.50 **«Мексиканец».** Х/ф.
16.10 «Автопанорама».
16.50 «Солдаты и офицеры».
17.35 **«Разведчицы».** Сериал.
20.00 «Столичные подробности».
20.15 **«Любовь и прочие неприятности».** Х/ф.
22.00 «Смотреть всем!».
01.40 «Eric Clapton: фестиваль гитарной музыки «Перекрестки».

Мир
07.30 «Доброе утро, мир!».
08.35 «Нет проблем».
10.00 «Любимые актеры».
10.30, 13.15, 19.20 **«Маша в законе».** Сериал.
13.00, 16.00, 19.00 «Новости».
14.25 «Другой мир».
15.00 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 17.10, 18.05, 04.45 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
21.15 **«Отдел 44».** Сериал.
23.10 **«Пизанская башня».** Х/ф.
01.05 **«Прощальная гастроль «Артиста».** Х/ф.
02.55 **«Мафиоза».** Сериал.

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 10.00, 19.30, 23.40 «Новости культуры».
06.35 «Пряничный домик».
07.05 «Легенды мирового кино».
07.35 «Пешком…».
08.05, 21.10 «Правила жизни».
08.35, 22.20 **«Аббатство Даунтон».** Сериал.
09.25 «Секреты старых мастеров».
09.40, 19.45 «Главная роль».
10.15 «Наблюдатель».
11.15, 14.10, 17.10 «Щелкунчик».
13.20, 20.05 «Блеск и слава Древнего Рима».
16.25 «Россия, любовь моя!».
16.55 «Цвет времени».
19.10 «Важные вещи».
20.55 «Спокойной ночи, малыши!».
21.40 «Абсолютный слух».
23.10 «Уроки русского. Чтения».
23.55 «Монологи кинорежиссера».
00.40 «Документальная камера».
01.20 «Исторические концерты».
02.15 «Ускорение. Пулковская обсерватория».
02.40 «Pro memoria».

Белсат
07.00, 08.00, 12.35, 13.35, 18.30, 19.30, 23.30, 01.25 «Студыя «Белсат».
07.30, 13.05 «Прыват».
09.30, 15.05, 21.00, 01.00 «Аб'ектыў».
09.55 «12 тыдняў цішыні». Д/ф.
10.20, 15.30 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
10.45, 17.35 «Кожны з нас»: «Жыццё пачалося, калі села на інвалідны вазок».
11.40 «План». Д/ф.
15.55 «Эфект даміно». Д/ф.
17.15 «Асабісты капітал».
18.55 «Маю права».
19.15 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
21.25, 01.45 «Вяскоўцы».
21.55 **«Бэнэк».** М/ф.

ЧЕТВЕРГ, 7 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.40 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.20 «Зона Х».
09.10, 22.10 **«След».** Сериал.
10.55, 12.10, 18.35, 19.20 **«Забудь и вспомни».** Сериал.
13.10 «Детский доктор».
13.45 «День в большом городе».
14.45, 15.25 **«Райское место».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское «Времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Специальный репортаж».
00.00 «Сфера интересов».
00.55 «День спорта».
01.10 **«Офицерские жены».** Сериал.

Беларусь 2
07.00 «Телеутро».
09.00, 19.10 «Тэлебарометр».
09.05, 17.10 **«Женщины в черном».** Сериал.
11.05, 22.05 «Папа сможет?».
12.00 **«Команда».** Сериал.
14.05, 19.15 «На ножах».
15.15, 22.50 **«Их перепутали в роддоме».** Сериал.
16.15, 23.50 «Ничего себе ньюз».
16.20 «Пин_код».
20.25 «Барышня-крестьянка».
21.30 «Богиня шопинга».
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».

Беларусь 3
07.00 «Дабранак».
07.35, 20.10 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 19.55 «Калейдаскоп».
08.20, 12.15 «Гэты дзень».
08.25, 18.30 **«Пётр Лешчанка. Усё, што было…».** Серыял.
09.25, 17.50 «Апошні дзень».
10.05 «Святло далёкай зоркі».
10.30 «Эпоха Максіма Багдановіча».
11.00 **«Тры талеры».** Серыял.
12.20 «Старыя казкі».
12.45 «Сінематэка».
13.25 «Неразгаданыя людзі».
13.50 **«Расследаванні камісара Мегрэ».** Серыял.
15.20, 21.05 **«Дзяржаўная граніца».** Серыял.
19.25 «Размаўляем па-беларуску».
20.40 «Калыханка».
23.30 «Песні пад гітару».

Беларусь 5
07.30, 11.20, 13.20 Футбол. Лига чемпионов УЕФА.
09.25 Хоккей. КХЛ.
14.20 «Спорт-микс».
14.30 Баскетбол. Кубок ФИБА.
16.15 «Слэм-данк».
16.45 «Легенды спорта: белорусские истории». Л.Черкашина.
17.20 «Мир английской премьер-лиги». Видеожурнал.
17.50 «Овертайм».
18.25 Хоккей. Чемпионат Беларуси. Прямая трансляция.
20.40 «Спорт-центр».
20.50, 23.00 Футбол. Лига Европы УЕФА. Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).

ОНТ
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Теория заговора».
10.00 «Жить здорово!».
11.05, 13.05, 16.15, 18.15, 21.00 «Новости спорта».
11.10 «Модный приговор».
12.20, 13.10, 19.00 «Пусть говорят».
13.55 «Давай поженимся!».
14.55 «Мужское/женское».
16.20 «Обратный отсчет».
16.55 «На самом деле».
18.20 «Контрольная закупка».
18.55 «Удача в придачу!». Дневник.
20.00 «Время».
21.05 **«Второе зрение».** Сериал.
23.05 «Вечерний Ургант».
23.45 «Ночные новости».
00.00 «Время покажет».

РТР-Беларусь
07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.40 «Комната смеха».
12.00, 22.30, 23.10 **«Своя чужая».** Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «О самом главном».
15.45 «60 минут».
17.35 «Судьба человека».
18.45 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.35 **«Морозова».** Сериал.
22.10 «Простые вопросы».
00.15 **«Провокатор».** Сериал.

НТВ-Беларусь
05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10, 07.10 «Деловое утро НТВ».
07.50, 08.05 **«Возвращение Мухтара».** Сериал.
09.40, 23.30 «ЧП.by».
10.25 **«Подозреваются все».** Сериал.
11.05 **«Свидетели».** Сериал.
12.00 «Суд присяжных».
13.30, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.10 **«ППС».** Сериал.
16.30 «Специальный выпуск».
17.30 **«Ментовские войны».** Сериал.
19.40 **«Чужое лицо».** Сериал.
21.30 **«Шелест».** Сериал.
23.50 «Итоги дня».
00.20 **«Версия».** Сериал.

СТВ
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 17.25 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
07.40, 20.10, 23.00 «СТВ-спорт».
08.30, 18.35 «Тайны Чапман».
09.35, 23.25 «Самые шокирующие гипотезы».
10.40, 00.15 **«Департамент».** Сериал.
12.30 «Загадки человечества».
13.50 **«Любовь и прочие неприятности».** Х/ф.
15.30 «Водить по-русски».
15.55 «Минск и минчане».
16.50 «Солдаты и офицеры».
17.35 **«Разведчицы».** Сериал.
20.00 «Столичные подробности».
20.15 **«В ловушке времени».** Х/ф.
22.10 «Смотреть всем!».
23.05 «Автопанорама».
01.55 «Eric Clapton: фестиваль гитарной музыки «Перекрестки».

Мир
07.30 «Доброе утро, мир!».
08.35 «Нет проблем».
10.00, 04.55 «Любимые актеры».
10.30, 13.15, 19.20 **«Маша в законе».** Сериал.
13.00, 16.00, 19.00 «Новости».
14.25 «Другой мир».
15.00 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 17.10, 18.05, 05.35 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
21.15 **«Отдел 44».** Сериал.
23.10 **«Золушка с райского острова».** Х/ф.
00.50 **«Пизанская башня».** Х/ф.
02.55 **«Мафиоза».** Сериал.

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 «Новости культуры».
06.35, 16.05 «Пряничный домик».
07.05 «Легенды мирового кино».
07.35 «Пешком…».
08.05, 21.10 «Правила жизни».
08.35, 22.20 **«Аббатство Даунтон».** Сериал.
09.25 «Секреты старых мастеров».
09.40, 19.45 «Главная роль».
10.15, 17.45 «Наблюдатель».
11.10, 00.35 «ХХ век».
12.25 «Игра в бисер».
13.10, 20.05 «Блеск и слава Древнего Рима».
14.05 «Александр Кайдановский. Неприкасаемый».
15.10, 01.50 «Исторические концерты».
16.30 «Линия жизни».
17.30 «Важные вещи».
18.45 «Я местный. Теодор Курентзис (Пермь)».
20.55 «Спокойной ночи, малыши!».
21.40 «Энигма».
23.10 «Уроки русского. Чтения».
23.55 «Игнатий Стеллецкий. Тайна подземных палат».
02.45 «Pro memoria».

Белсат
07.00, 08.00, 13.05, 14.10, 18.30, 19.30, 00.15, 02.10 «Студыя «Белсат».
07.30, 13.35 «Маю права».
07.50, 13.55, 17.25 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
09.30, 15.40, 21.00, 01.45 «Аб'ектыў».
10.00, 16.05 «Вяскоўцы».
10.25, 16.35 «Невядомая Беларусь»: «Партрэт». Д/ф.
10.55 **«Бэнэк».** М/ф.
12.35, 17.35 «Прыват».
17.00 «Гістарычны даведнік Багуслава Валашаньскага». Дак.серыял.
18.05 «Эксперт».
18.55 «Людскія справы».
21.25, 02.30 «Рэпартэр».
21.50 **«Вялікія надзеі».** Серыял.
22.40 «Больш за мёд». Д/ф.

ПЯТНИЦА, 8 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 01.55 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15 «Зона Х».
08.50 Слово митрополита Тадеуша Кондрусевича на День непорочного Зачатия Девы Марии.
09.10 «След». Сериал.
10.55, 12.10, 18.40, 19.20 «Забудь и вспомни». Сериал.
13.10 «Детский доктор».
13.40 «День в большом городе».
14.40, 15.25, 17.05 «Райское место». Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
21.00 «Панорама».
21.50 «Клуб редакторов».
22.30 «Память сердца». Сериал.
02.15 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Телеутро».
09.00, 19.10 «Тэлебарометр».
09.05, 17.05 «Женский рай». Сериал.
11.00 «Папа сможет?».
11.55 «Команда». Сериал.
14.05, 19.15 «Американский жених».
15.10 «Их перепутали в роддоме». Сериал.
16.15, 00.10 «Ничего себе ньюз».
16.20 «Пин_код».
20.25 «Барышня-крестьянка».
21.30 «Богиня шопинга».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
22.05 «Битва экстрасенсов. 16-й сезон».

Беларусь 3

07.00 «Дабранак».
07.35, 20.10 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 19.55 «Калейдаскоп».
08.20, 12.15 «Гэты дзень».
08.25, 18.30 «Пётр Лешчанка. Усё, што было...». Серыял.
09.25, 17.50 «Апошні дзень».
10.05 «Сіла веры».
10.30 «Эпоха Максіма Багдановіча».
11.00 «Тры талеры». Серыял.
12.20 «Старыя казкі».
12.45 «Сінематэка».
13.25 «Неба і зямля».
13.50 «Расследаванні камісара Мегрэ». Серыял.
15.20, 21.05 «Дзяржаўная граніца». Серыял.
19.25 «Размаўляем па-беларуску».
20.40 «Калыханка».
23.30 «Песні пад гітару».
23.45 «Час кіно».

Беларусь 5

07.10, 09.05, 10.55 Футбола. Лига Европы УЕФА. 6-й тур.
12.50 «Огневой рубеж».
13.20, 16.05 Биатлон. Этап Кубка мира. Прямая трансляция.
14.50 «Спорт-микс».
15.00 «Овертайм».
15.35 «Мир английской премьер-лиги». Видеожурнал.
17.30 «Хоккей для всех».
18.00, 22.00 «Спорт-центр».
18.10 Футбол. Лига Европы УЕФА. 6-й тур. Обзор.
19.10, 20.35 Биатлон. Этап Кубка мира.
22.10 Рукопашный бой. Лига чемпионов. Финал.

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Идеальный ремонт».
10.00 «Жить здорово!».
11.05, 13.05, 16.15, 18.15, 21.00 «Новости спорта».
11.10 «Модный приговор».
12.20, 13.10 «Гении и злодеи».
13.55 «Давай поженимся!».
14.55 «Мужское/Женское».
16.20 «Вас вызывает гражданка Никанорова». Х/ф.
18.20 «Контрольная закупка».
18.55 «Удача в придачу!». Дневник.
19.00 «Поле чудес».
20.00 «Время».
21.05 «Второе зрение». Сериал.
23.05 «Что? Где? Когда?» в Беларуси». Зимняя серия игр.
00.15 «Вечерний Ургант».
01.10 «Ночные новости».

РТР-Беларусь

07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.40 «Простые вопросы».
12.00 «Своя чужая». Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «О самом главном».
15.45 «60 минут».
17.35 «Судьба человека».
18.45 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.35 «Морозова». Сериал.
22.15, 23.10 «Юморина».
00.15 «Провокатор». Сериал.

НТВ-Беларусь

05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10, 07.10 «Деловое утро НТВ».
07.50, 08.05 «Возвращение Мухтара». Сериал.
09.40, 23.30 «ЧП.by».
10.25 «Подозреваются все». Сериал.
11.05 «Свидетели». Сериал.
12.00 «Суд присяжных».
13.30, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.10 «ППС». Сериал.
16.30 «Специальный выпуск».
17.30 «Ментовские войны». Сериал.
19.40 «Чужое лицо». Сериал.
00.05 «Версия». Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 17.25 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
07.40, 20.10, 23.00 «СТВ-спорт».
08.30, 18.35 «Тайны Чапман».
09.35, 23.05 «Самые шокирующие гипотезы».
10.40, 23.55 «Департамент». Сериал.
12.30 «Загадки человечества».
13.50 «В ловушке времени». Х/ф.
15.50 «Водить по-русски».
16.10 «Автопанорама».
16.50 «Добро пожаловаться».
17.10 «Открытый разговор».
17.35 «Разведчицы». Сериал.
20.00 «Столичные подробности».
20.15 «Смокинг». Х/ф.
22.00 «Смотреть всем!».
01.35 «Joe Cocker: «Зажигай». Концерт.

Мир

07.30 «Доброе утро, мир!».
08.35, 23.30 «Во весь голос».
09.50 «Любимые актеры».
10.20, 13.15 «Маша в законе». Сериал.
13.00, 16.00, 19.00 «Новости».
14.25 «Другой мир».
15.00 «Дела семейные. Новые истории».
16.15 «Секретные материалы».
17.10, 18.05 «Возвращение Мухтара-2». Сериал.
19.20 «Тамарка». Сериал.
00.40 «Держись, шоубиз!».
01.10 «Кошмар большого города».
01.40 «Ищите женщину». Х/ф.
04.35 «Прощальная гастроль «Артиста». Х/ф.

Россия Культура

06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.30 «Новости культуры».
06.35 «Пряничный домик».
07.05 «Легенды мирового кино».
07.35 «Пешком...».
08.05 «Россия, любовь моя!».
08.35 «Документальная камера».
09.15 «Ускорение. Пулковская обсерватория».
09.40 «Главная роль».
10.20 «Свадьба». Х/ф.
11.35 «История искусства».
12.25 «Игнатий Стеллецкий. Тайна подземных палат».
13.05 «Щелкунчик».
15.10 «Исторические концерты».
16.10 «Письма из провинции».
16.35 «Энигма».
17.15 «Цвет времени».
17.25 «Гении и злодеи».
17.55 «Большая опера-2017».
19.45 «Синяя Птица».
21.50, 02.05 «Искатели».
22.35 «Линия жизни».
23.45 «2 Верник 2».
00.35 Гала-концерт фестиваля ВВС.
02.50 «Эдгар По». Д/ф.

Белсат

07.00, 08.00, 13.05, 14.10, 18.30, 19.30, 00.00, 01.55 «Студыя «Белсат».
07.25, 13.35 «Людскія справы».
09.30, 15.40, 21.00, 01.30 «Аб'ектыў».
09.55 «Рэпартэр».
10.15 «Гістарычны даведнік Багуслава Валашаньскага». Дак.серыял.
10.45, 16.05 «Больш за мёд». Д/ф.
12.15 «Вялікія надзеі». Серыял.
17.40 «Маю права».
18.00 «Вяскоўцы».
19.00 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Зэльва. Ад Сапегаў да Геніюшаў».
19.15 «Сведкі»: «Беларуская хатка» ў Маладзечне».
21.25, 02.15 «ПраСвет».
22.05 «Ціхая вада». М/ф.

СУББОТА, 9 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1

06.00 «Існасць».
06.25, 22.50 «Бумажные цветы». Х/ф.
08.20 «Кулинарная дипломатия».
09.00, 12.00, 15.00 «Новости».
09.10 «Клуб редакторов».
09.50 «Здоровье».
10.45 «Трансформация».
11.20 «Зона Х. Итоги недели».
12.10 «50 рецептов первого».
12.45, 15.45 «Сваты-4». Сериал.
13.50 «Я знаю».
15.15 «Краіна».
16.45 «И все равно ты будешь мой». Сериал.
21.00 «Панорама».
21.45 «Счастливый вечер».
00.40 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Слишком много хвостов».
07.35 «О рыбаке и его жене». Х/ф.
08.35, 20.50 «Тэлебарометр».
08.40 «Папа сможет?».
09.30 «Свадьба вслепую».
11.15, 20.55 «Барышня-крестьянка».
12.30 «Ранго». Мультфильм.
14.20 «В ловушке времени». Х/ф.
16.30 «Копейка в копейку».
17.10 «Научи жену рулить».
18.10 «Армагеддон». Х/ф.
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
22.10 «Сыграй меня, если сможешь!».
22.45 «Первый мститель». Х/ф.

Беларусь 3

07.35 «Сіла веры».
08.00, 13.55, 20.15 «Калейдаскоп».
08.15, 20.30 «Гэты дзень».
08.20 Мультфільмы.
08.50 «Вечны кліч». Серыял.
10.00 «Хата на хату».
10.55 «Беларуская кухня».
11.25 «Размаўляем па-беларуску».
11.50 «Навукаманія».
12.15 «Няўдачнік Альфрэд, або Пасля дажджу дрэннае надвор'е». М/ф.
14.10 «Запіскі на палях».
14.35 «Покліч продкаў». Канцэрт Беларускага дзяржаўнага харэаграфічнага ансамбля «Харошкі».
16.30 «Камертон».
17.00 «Апошні дзень».
17.35 «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Серыял.
20.40 «Калыханка».
21.05 «Француз». М/ф.
22.55 «Люблю і помню».
23.30 «Вянок санетаў». М/ф.

Беларусь 5

08.00, 09.25 Биатлон. Этап Кубка мира. Хохфильцен. Спринт.
10.45, 20.10 «Спорт-микс».
10.55 Футбол. Лига чемпионов УЕФА.
11.25 «Большой спорт».
12.10 Мини-футбол. Чемпионат Беларуси. Прямая трансляция.
14.05, 16.40 Биатлон. Этап Кубка мира. Прямая трансляция.
15.05 Футбол. Лига Европы УЕФА. 6-й тур. Обзор.
16.05 Тренировочный день.
17.30 Хоккей. КХЛ. Прямая трансляция.
20.00 «Спорт-центр».
20.20 Футбол. Чемпионат Англии. «Ньюкасл»–«Лестер». Прямая трансляция.
22.20 Футбол. Клубный чемпионат мира.

ОНТ

07.00, 09.00, 16.00, 20.30 «Наши новости».
07.10 «Под каблуком». Сериал.
09.10 «Смешарики. Новые приключения».
09.30 «Здоровье».
10.40 «Смак».
11.30 «Идеальный ремонт».
12.35 «Умницы и умники».
13.25 «Время кино».
16.15, 21.00 «Новости спорта».
16.20 «Теория заговора».
17.20 «Кто хочет стать миллионером?».
18.55 «Старше всех!».
21.05 «Удача в придачу!». Дневник.
21.10 «Голос». Новый сезон.
23.10 «Прожекторперисхилтон».
23.50 «Короли фанеры».

РТР-Беларусь

07.00 «Садовник». Х/ф.
08.45 «Следствие ведут знатоки». Сериал.
11.00, 14.00, 20.00 «Вести».
11.20 «Живые истории».
12.10 «Пятеро на одного».
13.00 «Наше дело».
13.15 «Измайловский парк».
15.40 «Шаг навстречу». Х/ф.
17.15, 20.55 «Валькины несчастья». Сериал.
19.00 «Картина мира».
19.55 «Погода на неделю».
22.40 «Мне с вами по пути». Х/ф.

НТВ-Беларусь

06.20 «Астропрогноз».
06.25 «Адвокат». Сериал.
08.00, 10.00, 16.00 «Сегодня».
08.20 «Врачебные тайны плюс».
08.50 «Готовим».
09.25 «ЧП.by».
10.20 «Главная дорога».
11.05 «Еда живая и мертвая».
12.00 «Квартирный вопрос».
13.05 «Как в кино».
14.00 «Прощай, «макаров». Сериал.
16.20 «Следствие вели...».
17.10 «Секрет на миллион».
19.00 «Центральное телевидение».
20.00 «Ты супер! Танцы».
22.25 «Крестный». Сериал.

СТВ

06.00 «Тайны Чапман».
06.45, 08.45 «Разведчицы». Сериал.
08.30 «Анфас».
10.25 «Теледоктор».
11.00 «Минск и минчане».
11.35 «Смокинг». Х/ф.
13.30, 16.30, 19.30 «24 часа».
13.45 «Открытый разговор».
14.00, 01.30 «Будьте моим мужем». Х/ф.
15.40 «Водить по-русски».
15.50 «Большой город».
16.40 «Самая полезная программа».
17.30 «Палац збірае сяброў».
20.00 «СТВ-спорт».
20.10 «Час расплаты». Х/ф.
22.10 «Засекреченные списки».
23.50 «Imagine Dragons: «Дым + зеркала».

Мир

06.00, 08.20, 04.45 Мультфильмы.
07.50 «Союзники».
09.00 «Ой, мамочки!».
09.30 «Наше кино. История большой любви».
10.00, 16.00, 19.00 «Новости».
10.15 «Достояние республик. Поверженные колоссы».
10.45 «Одиноким предоставляется общежитие». Х/ф.
12.30, 16.15 «Большая перемена». Х/ф.
17.55, 19.15 «Зита и Гита». Х/ф.
21.05 «Тамарка». Сериал.
01.10 «Золушка с райского острова». Х/ф.
02.55 «Сердца четырех». Х/ф.

Россия Культура

06.30 «Библейский сюжет».
07.05 «Доктор Калюжный». Х/ф.
08.30 Мультфильмы.
09.10 «Обыкновенный концерт».
09.35 «На подмостках сцены». Х/ф.
11.00 «Власть факта».
11.40, 01.20 «Утреннее сияние». Д/ф.
12.35 «Пятое измерение».
13.05 «Щелкунчик».
14.50 «Игра в бисер».
15.30, 02.10 «Искатели».
16.20 «Монологи кинорежиссера». Д/ф.
17.05 «Тегеран-43». Х/ф.
19.30 «Большая опера-2017».
21.00 «Агора».
22.00 «Мой сводный брат Франкенштейн». Х/ф.
00.00 «Они из джаза. Вадим Эйленкриг и друзья».

Белсат

07.00, 08.00 «Студыя «Белсат».
07.30 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Зэльва. Ад Сапегаў да Геніюшаў».
07.45 «Сведкі»: «Беларуская хатка» ў Маладзечне».
09.30, 21.00, 23.45 «Аб'ектыў».
10.00, 13.55, 00.00 «ПраСвет».
10.35 «Дзённік Флёркі». Мультсерыял.
11.00 «Матыльда». Мультсерыял.
11.15 «Ранча «Піковая сямёрка». Серыял.
11.45 «Планета Зямля». Серыял.
12.35 «Асабісты капітал».
13.00 «12 тыдняў цішыні». Д/ф.
13.20 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
13.35 «Маю права».
14.35 «Ціхая вада». М/ф.
16.35 «Беларусы ў Польшчы».
16.50 «Рэпартэр».
17.10 «Над Нёмнам».
17.30 «Камісія забойстваў». Серыял.
18.20 «Чачня. Бясследная вайна». Д/ф.
19.45 «Зона «Свабоды».
20.25 Belsat Music LIVE.
21.15 «Рапарт»: «Кошт даверу».
21.45 «Мутная вада». М/ф.
00.40 «Больш за мёд». Д/ф.
02.10 «Зоры не спяць».

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 10 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1

06.55 «Сваты-4». Сериал.
09.00, 12.00, 15.00 «Новости».
09.10 «Арсенал».
09.45 «Коробка передач».
10.25 «Народное утро».
11.05 «Вокруг планеты».
12.10 «Новости. Центральный регион».
12.35 «50 рецептов первого».
13.10, 15.30 «Все сокровища мира». Сериал.
15.15 «Твой город».
20.35 «Навіны надвор'я».
21.00 «Главный эфир».
22.10 «Спасти мужа». Сериал.

Беларусь 2

07.00 «В ловушке времени». Х/ф.
08.55, 19.45 «Тэлебарометр».
09.00 «Когда мы дома».
09.30 «Мир наизнанку».
10.45, 20.45 «Барышня-крестьянка».
12.00 «Кунг-фу панда: захватывающие легенды». Мультфильм.
13.20 «Икона стиля».
14.35 «Первый мститель». Х/ф.
16.55 «Камень, ножницы, бумага».
17.35 «Битва экстрасенсов. 16-й сезон».
20.25 «Два рубля».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
22.05 «Бедная богатая девочка». Х/ф.
23.50 «ЛавЛавCar».

Беларусь 3

07.35 «Святыні Беларусі».
08.00, 13.15, 20.15 «Калейдаскоп».
08.15, 13.35, 20.30 «Гэты дзень».
08.20 «Няўдачнік Альфрэд, або Пасля дажджу дрэннае надвор'е». М/ф.
10.00 «Наперад у мінулае».
10.30 «Нацыянальны хіт-парад».
11.25 «Майстры і куміры».
12.20 «Вялікія мастакі».
13.40 «Айчыне служым». Канцэрт.
15.10 «Камертон».
15.35 «Француз». М/ф.
17.30 «**Вечны кліч».** Серыял.
18.40 «Хата на хату».
19.35 «Апошні дзень».
20.40 «Калыханка».
21.05 «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Серыял.
23.40 «Песні пад гітару».

Беларусь 5

07.55, 08.45 Биатлон. Этап Кубка мира. Гонка преследования.
09.30 Хоккей. КХЛ.
11.25 Футбол. Клубный чемпионат мира.
13.20 Биатлон. Этап Кубка мира. Прямая трансляция.
14.50 «Спорт-микс».
15.00 «Пит-стоп».
15.30 «Игры «на вырост».
16.00 Биатлон. Этап Кубка мира. Хохфильцен. Эстафета. Женщины. Прямая трансляция.
17.30 Баскетбол. Единая лига ВТБ. Прямая трансляция.
19.25 Футбол. Чемпионат Англии. Прямая трансляция.
21.25 «Про спорт. Итоги недели».
22.10 Смешанные единоборства. UFC.

ОНТ

07.00, 09.00, 16.00 «Наши новости».
07.10 «Под каблуком». Сериал.
09.10 «Воскресная проповедь».
09.25 «На наш вкус».
10.05 «Честное слово».
11.05 «Летучий отряд».
11.50 «Дорогая переДача».
12.25 «Снайпер. Оружие возмездия». Х/ф.
16.15 «Новости спорта».
16.20 «Михаил Евдокимов. Все, что успел».
17.30 «Талент краіны».
20.00 «Контуры».
21.05 Большой праздничный концерт.
23.00 «Что? Где? Когда?». Зимняя серия игр.
00.10 «Жизнь прекрасна». Х/ф.

РТР-Беларусь

07.00 «Комната смеха».
07.15 «Эта женщина в окне...». Х/ф.
09.00 «Храни ее любовь». Х/ф.
11.00, 20.00 «Вести».
11.20 «Сам себе режиссер».
12.15 «Утренняя почта».
13.00 «Когда все дома».
14.00 «Смеяться разрешается».
15.45 «Третья попытка». Х/ф.
17.40 «Синяя Птица». Всероссийский открытый телевизионный конкурс юных талантов.
21.30 «Что происходит».
22.30 «Пять лет и один день». Х/ф.
00.10 «Воскресный вечер».

НТВ-Беларусь

06.25 «Астропрогноз».
06.30 «Адвокат». Сериал.
08.00, 10.00, 16.00 «Сегодня».
08.25 «Однажды...».
09.05 «Малая земля».
10.20 «Первая передача».
11.00 «Чудо техники».
11.55 «Дачный ответ».
13.05 «НашПотребНадзор».
14.10 «Прощай, «макаров». Сериал.
16.20 «Следствие вели...».
18.05 «Новые русские сенсации».
19.00 «Итоги недели».
20.05 «Ты не поверишь!».
21.05 «Звезды сошлись».
22.40 «Крестный». Х/ф.

СТВ

06.10, 08.00, 10.05, 11.40, 15.10, 18.40 «Русские булки» с Игорем Прокопенко».
07.40 «Добро пожаловаться».
09.40, 16.00 «Автопанорама».
11.00 «Большой завтрак».
13.30, 16.30 «24 часа».
13.45, 02.10 «В моей смерти прошу винить Клаву К.». Х/ф.
16.50 «Центральный регион».
17.20 «Военная тайна».
19.30 «Неделя».
20.25 «Звезда эпохи».
21.50 «Неделя спорта».
22.20 «Непристойное предложение». Х/ф.
00.20 «Pink: «Правда о любви». Концерт в Мельбурне.

Мир

06.00 «Миллион вопросов о природе».
06.10, 08.15, 09.20 Мультфильмы.
06.25 «Такие странные».
07.00 «Беларусь сегодня».
07.30 «Знаем русский».
08.20 «Культ/Туризм».
08.50 «Еще дешевле».
09.30 «Достучаться до звезды».
10.00, 16.00 «Новости».
10.15 «Во весь голос».
11.30, 16.15 «Мама-детектив». Сериал.
19.00 «Вместе».
20.00 «Большая перемена». Х/ф.
01.00 «Одиноким предоставляется общежитие». Х/ф.
02.40 «Ищите женщину». Х/ф.
05.45 «Дети Дон-Кихота». Х/ф.

Россия Культура

06.30 «Тегеран-43». Х/ф.
09.05 Мультфильмы.
09.40 «Обыкновенный концерт».
10.10 «Мы – грамотеи!».
10.50 Короткометражные художественные фильмы.
12.20 «Что делать?».
13.10 «Щелкунчик».
15.00, 23.50 «Человек, который спас Лувр». Д/ф.
16.00 «Гений».
16.30 «Пешком...».
17.00 «Куклы». Д/ф.
17.45 «Коктебель». Х/ф.
19.30 «Новости культуры».
20.10 «Романтика романса».
21.05 «Белая студия».
21.45 «Гордость». Х/ф.
00.45 «На подмостках сцены». Х/ф.
02.10 «Искатели».

Белсат

07.00, 21.00, 00.25 «Аб'ектыў».
07.15 «ПраСвет».
07.50 «Дзённік Флёркі». Мультсерыял.
08.15 «Матыльда». Мультсерыял.
08.30 «Планета Зямля». Серыял.
09.25 «Ранча «Піковая сямёрка». Серыял.
09.50 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Зэльва. Ад Сапегаў да Геніюшаў».
10.10 «Беларусы ў Польшчы».
10.25 «Рэпартэр».
10.50 «Над Нёмнам».
11.05 «Зона «Свабоды».
11.45 «Прыват».
12.10 «Вяскоўцы».
12.40 «Рапарт»: «Кошт даверу».
13.10 «Людскія справы».
13.45 «Чачня. Бясследная вайна». Д/ф.
15.15 «Мутная вада». М/ф.
17.10 «Старажытны Рым: узлёт і падзенне імперыі». Серыял.
18.05 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
18.35 «Мова нанова».
18.55 «Эксперт».
19.20 «Гульні Гітлера. Берлін-1936». Д/ф.
20.15 «Невядомая Беларусь»: «Дарога». Д/ф.
21.15, 01.55 «10 гадоў «Белсату». Канцэрт.
22.20 «Кінаклуб»: «Дыпан».
22.30 «Дыпан». М/ф.
00.40 Belsat Music LIVE.
01.10 «Камісія забойстваў». Серыял.
03.00 «Абарваныя жыцці: Курт Кабэйн». Д/ф.

ПОДИУМ

Модная премия

2 декабря в Минске вручат первую Национальную премию белорусской моды.

Belarus National Fashion Award by Zorka – ежегодная премия, которая будет вручаться лучшим представителям fashion-бизнеса и всем тем, кто создает перспективное будущее белорусской моды.

Организатором выступило агентство PR и коммуникаций «Открытый подиум», которое известно широкой аудитории по проекту Belarus Fashion Week. «*Проведение такого мероприятия, аналог которого есть во многих странах, связано со стремительным развитием и популярностью частного fashion-бизнеса в Беларуси*, – говорит художественный руководитель агентства и модель **Янина Гончарова**. – *Мы нашли поддержку со стороны бизнес-лидеров в реализации задуманного и организовали торжество, позволяющее представителям сферы моды объединяться и обмениваться опытом, коммуницировать и получать достойную оценку за свою работу*».

Национальная премия белорусской моды пройдет 2 декабря в отеле DoubleTree by Hilton в лучших традициях мировых гала-ужинов. Конечно, не обойдется без красной ковровой дорожки, на которой впервые появятся ведущие дизайнеры страны в эксклюзивных нарядах собственных брендов.

«*Всех наших гостей мы призываем надевать самые красивые, откровенные и роскошные наряды*, – говорит Гончарова. – *Мы хотим, чтобы все гости выглядели смело, стильно и модно. Это люди, которые формируют представление о моде в нашей стране, – и мы надеемся, что потом эти look'и попадут во все СМИ, будут обсуждаться и даже станут новым форматом светских сплетен*».

По итогам года будут определены обладатели премий в номинациях: «Дизайнер женской одежды», «Дизайнер мужской одежды», «Дизайнер аксессуаров», «Дизайнер детской одежды», «Fashion-бренд», «Art fashion бренд», «Открытие года», «Эко-бренд», «Новый талант» и другие.

В состав экспертов, которые будут определять обладателей премий, входят как белорусские, так и иностранные специалисты моды. В программе мероприятия заявлено выступление известных белорусских артистов: **Ольги Барабанщиковой, Тео, Германа Титова** и других. В гостевой зоне пройдет fashion-инсталляция бренда Balunova, в которой будут представлены украшения ювелирного завода Zorka.

Даша ПАВЛОВСКАЯ.

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Разышліся...

*Тэнісістка Вікторыя Азаранка спыніла супрацоўніцтва з трэнерам **Майклам Джойсам**, з якім пачала працаваць на пачатку 2017 года.*

Раней Джойс трэніраваў такіх вядомых тэнісістак, як **Марыя Шарапава** і **Слоўн Стывенс**.

"*З глыбокім шкадаваннем я прыняў рашэнне рухацца далей у сваёй трэнерскай кар'еры, а Азаранка будзе разбірацца з асабістым жыццём. З нецярпеннем буду чакаць яе хутчэйшага вяртання на корт. Жадаю ёй поспеху*», – патлумачыў Джойс прычыны свайго сыходу.

Пасля нараджэння дзіцяці Азаранка вярнулася на корт, але сёлета ў ліпені спыніла выступленні. Яна вядзе судовы працэс за апеку над сваім сынам. Беларуска плануе вярнуцца да спаборніцтваў у студзені 2018 года.

МЧС ПРЕДУПРЕЖДАЕТ...

~ Качество гарантирую! Лично испытывал: уж рванет, так рванет!!!
ФЕЙЕРВЕРК ПИТАРДЫ
ЕЛОЧНЫЙ БАЗАР

Рэкламны аддзел: narodnayav@gmail.com
тэл.: +375 29 8 444 725, +375 29 111 30 77, +375 17 328-66-09

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

9 772071 964000 17095

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 30.11.2017 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 24 015 экз. Заказ № 4630.